

Proverbio

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din libro ay Proverbio et kaolnongan di pamagbaga ya apat ay mangipaammo sin kosto ay kabibiyag ay panlaydan Diyos. Ipalawag na din kailasinan di masirib ay ipogaw ay mamatpateg en Diyos ya din naong-ong ay manglaslasoy si sirib. Ad-adoy madtengan isna ay pamagbaga, tan waday maipanggep si sin-asawa ya anan-ak, babaknang ya nabibiteg, mannigosyo ya manturay, masolisog ya mangitpe si awak, nasadot ya nagaget, ya ad-ado pay.

Wada da di versikulo ay mankokoyog ay kaman din linaon di kapitolo 5 ay maipanggep sin manakikamalala ay babai ya kapitolo 31 ay maipanggep sin ogalin di siged ay asawa, ngem di odom pay ay proverbio yan magay kaitoloyana ono kaisilpoana sin mangon-ona ya omon-onod ay versikulo. Esa ya esa yan waday laydena ay ibaga. Sapay koma ta esten tako ay adalen din wadas na, tan mo patgen takos Diyos ya onodan tako din pamagbaga ay inpaammo na, siya na di poon di ammo tako (1:7).

Din Linaona

Din silbin di pamagbaga *1:1-7*

Din banol di sirib para sin babbaro *1:8-9:18*

Din pamagbagan Solomon *10:1-22:16*

Din pamagbagan di masirib *22:7-24:34*

Din pamagbagan Solomon ay inolnong da Hezekias *25:1-29:27*

Din pamagbagan Agur *30:1-33*

Din pamagbaga en Ari Lemuel *31:1-9*

Din ogalin di siged ay asawa *31:10-31*

Din Silbin Di Pamagbaga

1 ¹Siya na di pamagbagan Solomon ay anak David ay ari ed Israel. ²Makatolong dana en dakayo ta say maitdoan ya mabagbagaan kayo, manbalin kayo ay masirib ya mailasin yo di nabanol ay kali. ³Maitdoan kayo abe ay manbiyag ay nanemneman ya naannad ta say nalinteg ya kosto di iyat yo ya magay idomdoma yo. ⁴Da nan pamagbaga et palaingen da abe din magay ammo na ya din anan-ak ta say kosto di

iyat da ay mannemnem. ⁵Din nalaing et matapian din ammo da yan din makaawat et maidalan da ⁶ay mangawat sin pamagbaga, apat, pangarig ya bonbontiyang di nankalalaing.

⁷Din egyat ya panangipateg di ipogaw en Diyos, say poon di panakaammo. Din naong-ong anggoy di manglasoy si sirib ya adi aben kabagbagan.

Pamagbaga Si Esa Ay Baro Ta Adi Solisogen Di Tollisan

⁸Sik-a ay anak ko, tongpalem din pamagbagan da amam en inam, ⁹tan pasigedena din ogalim ay kaman din iyat di mapteng ay bedbed ya keke ay mangipapteng sin kailaam.

¹⁰Adi ka manpasolisog sin managbasol ay ipogaw ¹¹mo kanan da, “Omali ka ta manseed takos peslen tako, olay magay basol na. ¹²Napigsa da ed wani ngem kaman tako din kaot ay mangokmon en daida ay sibibiyag. ¹³Alaen tako din nabanol ay sanikwa da ta pon-en tako din beey tako si naakew. ¹⁴Makibingay ka mo maitapi ka en dakami.”

¹⁵Adi kan on-onodan di kaman dadi ay ipogaw ¹⁶tan alisto da ay manamag si basol, nakasagana da ay manpese. ¹⁷Kaman dan titit ay olay mo il-ilaena din kaiamagan di tagdey, ngem makna pay dedan. ¹⁸Tan da nay ay ipogaw,^a kaman dan tinagdey din mismo ay awak da, din biyag da ay mismo di ipasobo da. ¹⁹Tan din kinabaknang ay magon-od babaen si basol et omiturong si kateyan.

Din Pangayagan Di Sirib Sin Ipogaw Ta Dengngen Da

²⁰Si Sirib^b et ipigsa nan kali na sin kalsada sin katoptopogan di ipogaw, ²¹ya sin pan-ilaklakoan sin asag-en di segpan di siyodad. Kanana ay mandiskurso sin ipogaw:

²²“Dakayo ay magay ammo na, ay pig-an pay di panlaydan yo ay manemneman? Apay nga adi kayon somaldeng ay manlaslasoy ya manis-iyek sin sirib? ²³Dengngen yo din pamagbagak ta ipaammok din nemnem kon dakayo. ²⁴Ay-ayagak dakayo ngem polos ay adi kayon omikaskaso. ²⁵Tineteweng yo din indaddaan kon dakayo. ²⁶Isonga siyekak dakayo mo domteng di kaeegyat ay ligat yo, ²⁷mo kaman pewek ay domteng sin biyag yo din ligat ya panladingitan yo. ²⁸Awni et kedawen yo di badang ko ngem adiak patgan, omanap kayo ngem adi kayo makadateng en saken. ²⁹Tan sinigaan yo ay maitdoan ya mangipateg en Diyos. ³⁰Dinokogan yo din pamagbagak ya adi yon inkaskaso din indadaan ko. ³¹Ed wani,

^a **1:18** Baken nalawag din kanana sin Hebreo. Di odom ay kaiologan nina et: *Magay silbi na mo maiamag di tagdey ay il-ilaen di titit, tan adi makna. Ngem da nay ay ipogaw,...*

^b **1:20-33** Sin nay da ay versikulo, maiarig din Sirib si ipogaw ay mangaskasaba ono mamagbaga sin iib-a na.

apiten yo din bongan di inam-amag yo enggana ay mapnga kayo.
³²Tan din magay ammo na ya naong-ong et madadael ya matey da, tan nandokogan das sak-en ay Sirib, ngem napnek da pay dedan sin kasasaad da yan din wadas nemnem da et pag ‘Oway nas di.’ ³³Ngem mo sino di mannge sin pamagbagak et natalna di biyag na ya magay pan-egyatana.”

Din Gon-gona Ay Idawat Di Sirib

2 ¹Anak ko, patiem din ibagak ya igtom din bilbilin ko sin nemnem mo. ²Estem ay mandenge si sirib yan ipasnek mo ay mangawat. ³Mankararag ka ay mankedaw si panang-awat. ⁴Anapem ay kaman din iyat mo ay manganap si palata ono naitabon ay kinabaknang. ⁵Mo say iyat mo di, maawatam di iyat mo ay mangipateg en Diyos et maammoam sisya ay kosto. ⁶Tan si Diyos di poon di sirib et sisya di mangidawat si laing ya panang-awat. ⁷Idawat na di kosto ay sirib sin nalinteg ya salsalaknibanas daida ⁸tan ay-ayowanana din nalinteg ya matalek. ⁹Mo dengngem sak-en, maammoam to di kosto ya nalinteg ay amagem ya din iyat mo ta magay panlaslasinem. ¹⁰Tan manbalin ka ay masirib et maragsakan ka gapo sin laing mo. ¹¹Din kinaannad mo ya panang-awat mo et kaman siya da di manalaknib en sik-a. ¹²Ilisi das sik-a ay man-amag si lawa. Mailisi ka abe sin ipogaw ay mangipalawlaw si gait na. ¹³Daida din manokog si nalinteg ay panagbiyag et kaman dan wadas mabolinget. ¹⁴Maragsakan ya maganasan da ay mangamag si lawa. ¹⁵Nasikap ya makaetek da, adi dan katalek.

¹⁶Mailisi ka abe sin makaawis ay kalin di manakikamalala ay babai ¹⁷ay nanaynan si asawa na et niliw-ana din kari na sin sangoanan Diyos. ¹⁸Din beey na yan kaman danan ay manturong si pese, tan din senggep sisi et omas-asag-en da sin kad-an di natey. ¹⁹Din en manteng en sisya et adi polos mantaoli ya adi kasin makadteng sin danan ay manturong si biyag.

²⁰Isonga say onodam din panagbiyag di siked ya nalinteg ay ipogaw. ²¹Tan din kaman dadi et daida di matagotago ya mantetee sin ili, ²²ngem din mangam-amag si lawa ya din baken matalek yan makaan da.

Talek En Diyos

3 ¹Anak ko, adi ka liwliw-an din init-itdok ya bilbilin ko mo adi et nenemnemem ²ta say omando ya somiged di biyag mo. Kanayon koma ay ipailam din napodno ay layad mo ya komakaman ka ay matalek. ³Ipailam da nay ay ogali ay kaman kowintas ay maikeke ya igtom abe sin nemnem mo. ⁴Mo say amagem di, malaydan si Diyos ya din ipogaw en sik-a et maidaydayaw ka.

⁵Imongsan mo di amin ay nemnem mo ay mantalek en Diyos, ta baken din bokod mo ay panang-awat di pantalkam. ⁶Sisya di bigbigem ya

onodam sin amin ay amagem et isagana na din pandanam ta maidoritso. ⁷Adi ka ipapangato di nemnem mo begew sin mismo ay laing mo. Patgem si Diyos ya dokogam di lawa. ⁸Mo say amagem na, pabikasenans sik-a ta nasalon-at ka ya mayat di liknam. ⁹Dayawem si Diyos babaen sin pangidatonam si pilak ya damo ay apit mo. ¹⁰Mo say iyat mo di, mapno din agamang mo ya mansobsobra di arak mo.

¹¹Anak ko, adi kan lalasyon din pamagbagan Diyos. Adi koman mansakit di nemnem mo mo bagbagaan daka. ¹²Tan bagbagaan Diyos din laylaydena ay kaman din iyat di ama sin laylaydena ay anak na. ¹³Nagasat din makagon-od si sirib ya panang-awat. ¹⁴Tan din sirib et nabanbanol mo palata ya balitok. ¹⁵Nabanbanol mo olay sino ay nangina ay al-altin di awak ya magay makaiso sin olay sino ay laydelaydem. ¹⁶Din sirib et iin-genana sin kannawana di ando ay biyag, sin kannigid na yan dayaw ya kinabaknang. ¹⁷Paragsakena di biyag ya ilapo daka ta magay pandanagam. ¹⁸Din sirib et maiarig si kaiw ay mangidawat si biyag ya poon di ragsak para sin ipogaw ay kokompet en sisya.

¹⁹Babaen sin sirib ya laing Diyos, pinarsua na din daga ya din wada ed daya. ²⁰Nan-ayosena abey obbog ya ginawang ya inpawada nay odan ay mapo sin liboo.

²¹Anak ko, kanayon ay igtom sin nemnem mo di kosto ay sirib ya panang-awat ta adi da mamaga en sik-a. ²²Idawat da en sik-a di ando ay biyag ya kaman kowintas ay mangipapteng en sik-a. ²³Mo say iyat mo et mayat di pandanam ya magay kaisokbaam. ²⁴Mabalin ay man-illeng ka ya maseyep kas kosto ay magay pan-egyatam. ²⁵Adi ka emegyat si bigla ay paspasamak ono din kadadaelan di managbasol, ²⁶tan si Diyos di mangayowan en sik-a et ilisi daka sin kadadaelam ay kaman tagdey.

²⁷Seg-angam din makasapol, dalo et mo waday maibadang mo. ²⁸Adi kan ibaga sin katokmang mo en si bigat asi kan idawat mo waday mabalin ay idawat mo ed wani. ²⁹Adi kan manpanggep si lawa sin katokmang mo, tan mantalek en sik-a. ³⁰Adi kan makiibaw si ib-am ay magay gapo na mo magay lawa ay inamag nan sik-a. ³¹Adi kan omopal sin makedse ay ipogaw ya adi kan on-onodan din ogali na, ³²tan kaliliget Diyos din mangam-amag si lawa, ngem ibilang na ay gayyem na din nalinteg. ³³Baosana din beey di mangam-amag si lawa, ngem din beey di nalinteg et bindisyonana. ³⁴Adi na pagan-ano din mangipapangatos awak na, ngem seg-angana pay din napakombaba. ³⁵Maidaydayaw din masirib, ngem din naong-ong pay et maibabain.

Din Mayat Ay Pamagbagan Di Esa Ay Ama

4 ¹Anak ko, estem ay dengngen din pamagbagan di esay ama ta mawadaan kas panang-awat. ²Kosto din it-itdok en sik-a, isonga adi kan liwliw-an. ³Sin kakitkittoy ko pay laeng, esaak ay anak sin beey

da amak yan bogbogtong ay anak sin pangilan inak. ⁴Kanan amak ay namagbaga en sak-en, “Adi ka liwliw-an din ibagak. Tongpalem din bilbilin ko ta matagotago ka. ⁵Gon-odem di sirib ya panang-awat yan adi kan tetewengen ya liwliw-an din pamagbagak. ⁶Adi kan dokdokogan et say mangayowan en sik-a, ipateg mo et salakniban daka. ⁷Say kapatgan ay banag din sirib, isonga ipakat moy am-in ay kabaalam ay mangon-od olay intoy kaligat na, siya abe sin panakaawat. ⁸Dakdake ay dayaw di magon-od mo mo awatem ya banolem din sirib. ⁹Mo say iyat mo di, manbalin din sirib ay kaman mankanapteng ay sabsabong ay maikorona en sik-a.”

¹⁰Anak ko, dengngem ya patiem din ibagak ta omando din biyag mo. ¹¹Init-itdoak sik-a ta lomaing ka ya onodam di kosto ay danan. ¹²Mo mandan kas di, magay manawad en sik-a ya adi kan maisokba mo managtag ka. ¹³Adi kan linglinglingan din inad-adal mo. Ayowanam tan say poon di biyag mo. ¹⁴Adi kan em-emey sin em-emeyan di mangam-amag si lawa ya adi kan on-onodan din am-amagen da. ¹⁵Addawiam din mangam-amag si lawa, dokogam ya taynam daida. ¹⁶Tan adi da maseyep mo adi da man-amag si lawa ya mo magay ipogaw ay kedsean da. ¹⁷Din pangam-amagan das lawa ya kinekedse et kaman makan ya inom para en daida.

¹⁸Din pomatpat-aana sin agsapa et say kaiarigan din danan di nalinteg. Pomat-a ay pomat-a enggana ay komayang din agew. ¹⁹Ngem mabolinget ay kaman labi din danan di managbasol et adi da ammo di kaisokbaan da.

²⁰Anak ko, estem ay dengngen din kalik ya pamagbagak. ²¹Adi kan liwliw-an mo adi et igtom sin nemnem mo. ²²Tan say poon di biyag ya salon-at di olay sino ay mamati isna. ²³Ilaem ta mas es-estem din nemnem mo mo olay sino ay nabanol en sik-a, tan say poon di biyag mo. ²⁴Adi ka man-et-etek ono manbolboladas. ²⁵Estem ay ilan din kosto ay sangoanam ²⁶ta doritso ya mapteng di pandanam. ²⁷Addawiam din lawa. Adi kan masangsangaw ay mandan sin kannawan ono kannigid mo adi et idoritsom sin kosto ay danan.

Pamagbaga Ta Addawian Di Makikamkamalala Ay Babai

5 ¹Anak ko, estem ay dengngen din pamagbagak ay pangaam si sirib ²ta kanayon ay naannad ka ya madnge sin kalim ay nanemneman ka. ³Tan din kalin di makikamkamalala ay babai et mam-is ay kaman anig ya nalamlamoyot mo lana, ⁴ngem sin odi na, maiarig din babai ay sana si manpait ay kedet ya matadem ay kampilan ay nanbinas-il di tadem na. ⁵Din panturongan di siki na et pese, tan din pandanana et manturong sin kad-an di natey. ⁶Adi na on-onodan din danan ay manturong si biyag. Nasangaw sisya ay manlikeliked sin nakillokillo ay danan, ngem adi na ammo.

⁷Isonga ed wani, dengngem din ibagak yan adi kan liwliw-an.
⁸Addawiam din kaman nidi ay babai. Adi ka polos somag-en sin pantew di beey na. ⁹Tan mo somag-en ka, posen di odom din dayaw mo yan pilit ay idawat mo si ipogaw ay magay seg-ang na din ginon-od mo sin pigay tawen di biyag mo. ¹⁰Alaen di mangili din kinabaknang mo ay inligligatam. ¹¹Sin odi na, manbayeweng ka tan enggay komapsot din awak mo. ¹²Et kanam, “Apay nga sinigaak ay maitdoan ya mabagbagaan? ¹³Apay nga adiak dedan inkaskaso din omit-itdo? ¹⁴Ed wani, sangsangoek di kaibabainak sin sangoanan di natopog ay kaipoipogaw.”

¹⁵Say inomem anggooy din danom ay mapo sin bobon mo. ¹⁶Baken ka koman kaman ginawang ay mabalin ay pan-inoman di olay sino ay babai. ¹⁷Din bobon mo et paran sik-a anggooy ay adi makibingay di odom. ¹⁸Mabindisyonan koma din obbog mo. Maragsakan ka koma sin inasawam manipod sin kabarom. ¹⁹Napintas sisya yan mapteng ay boyaen din gonay na ay kaman ogsa. Maragsakan ka koma sin soso na yan kanayon koma ay mapnemapnek ka sin layad na. ²⁰Anak ko, apay nga maawis ka sin asawan di odom ta say maragsakan ka sin soso na?

²¹Tan si Diyos et illaena am-in ay am-amagen ya em-emeyan di ipogaw. ²²Din basol di mangam-amag si lawa et kaman tagdey ay mangna en sisya. ²³Matey sisya gapo ta adi makaitpe sin awak na, malitaw gapo sin palalo ay kinaong-ong na.

Odom Ay Pamagbaga

6 ¹Anak ko, ay waday tinakderam ay otang di odom ay ipogaw? ²Ay kaman kan nakna si tagdey gapo sin karim? ³Mo siya di, tengel daka sin panakabalin di ipogaw ay sana, ngem siya na di amagem ta mailisi ka: emey ka ay dagos ta manpakombaba ka ay manpakaasi en sisya. ⁴Adi kan man-illeng pay laeng ono maseyep. ⁵Ipakat moy kabaalam ay bomolos ay kaman din iyat di ogsa ta ilayawana din manganop ono din iyat di titit ta ilisiana din tagdey.

⁶Sik-a ay nasadot, adalem din biyag di koton ta lomaing ka. ⁷Maga di pangolo da, ⁸ngem man-olnong das kanen da sin tiyagew ya pinag-aani ta say maisagana di kasapolan da sin pinag-oodan. ⁹Ay daetan pay sas seyep mo? Pig-an pay di bomangonam? ¹⁰May, maseseyep ka pay, man-illeng ka pay, ¹¹ngem di pantongpalana et bigla ay bomiteg ka ay kaman din inakewan di tollisan.

¹²Din makedse ay ipogaw ay magay silbi na yan lomikeliked ay man-et-etek. ¹³Mankedyakedyat ya mansinyasinyas ta ietekan daka. ¹⁴Sinisikap di naigto sin nemnem na, pag lawa di panggep na ya sisya di mangiloglogis adi pankikinaawatan. ¹⁵Gapo isdi, bigla ay domteng di dosa na ay magay rimidyo na.

¹⁶Waday pito^c ay ogalin di ipogaw ay kalkaliget Diyos, kadodogis da sin pangila na: ¹⁷din mangipapangatos awak na, din maetek, din manpeses ipogaw ay magay basol na, ¹⁸din manplano si lawa, din alisto ay en man-amag si lawa, ¹⁹din mangitistigos baken tet-ewa ya din mangilapo si adi pankikinaawatan di sinpamilya.

²⁰Anak ko, tongpalem din bilbilin amam yan adi kan liwliw-an din init-itdon inam. ²¹Kanayon koma ay nemnemnemem dasa. ²²Din init-itdo da di mangipango en sik-a mo waday emeyam ya manilib en sik-a mo maseyep ka. Mo bomangon ka et say mamagbaga en sik-a. ²³Tan din bilbilin ya pamagbaga da et maiarig si silaw ay mangipaila si iyat mo ay manbiyag. ²⁴Ilisi daka sin makasolisog ay kalin di makilallalaki ay babai. ²⁵Adi kan aklongan din kinapintas na ono maawis sin mata na. ²⁶Tan banol di tinapay di ibayad mo sin hostess, ngem dilikado di biyag mo sin babai ay waday asawa na. ²⁷Ay mabalina aya ay ibolsikom di apoy yan adi mapooan din badom? ²⁸Mo gatinan di esay ipogaw di man-ganggangab ay oling, ay adi maatongan din siki na? ²⁹Siya abe sin makidaag sin asawan di ib-a na, magay adi madosa ay mangamag sina. ³⁰Adi maoyaw di ipogaw ay mangakew ta pangagas nas dagaang na. ³¹Ngem mo mad-asan, bayadana pay dedan di mamin pito ay banol din inakew na ono idawat na am-in ay wadan sisya. ³²Ngem din makibabai et magay nemnem na, tan owat nan dadaelen di awak na. ³³Sakit di awak ya kaibabainana ay adi kaponas di magon-od na. ³⁴Tan palalo ay bomonget din asawan di babai gapo si imona, et magay seg-ang na mo man-ibaes. ³⁵Adi kabaew di bonget na olay mo pigay idawat mo.

Din Babai Ay Makasolisog

7 ¹Anak ko, estem ay dengngen ya adi kan linglinglingan din bilbilin ko en sik-a. ²Tongpalem din bilbilin ko ta say matago ka. Ibilang mo din it-itdok ay say kabanolan ay gameng mo. ³Ibedbed mo sin gomot mo ya igtom abe sin nemnem mo. ⁴Panbalinem koma di sirib ay kaman mon agi ay babai yan ibilang mo din panang-awat ay kasigedan ay gayyem mo. ⁵Daida di manalaknib en sik-a sin makasolisog ay kalin di babai ay makilallalaki.

⁶⁻⁹Sin namingsan ay labi, wadaak ay man-os-osdong sin tawan di beey ko yan waday insid-ip ko ay magay ammo da ay babbaro. Din esa en daida ay baken nanemneman yan manmandan ay omas-asag-en sin solyon di kalsada ay kad-an din beey di esay babai ay makilallalaki.

^c 6:16 Din kanana sin Hebreo et: *Waday enem ay banag ay kalkaliget Diyos, pito ay kadodogis sin pangila na.* Din silbin di doway bilang et manparis da, tan manparis abe din doway ay linya ay kad-an da ya lawa di kadngeana mo owat maipidwa din bilang ay pito. Din kaman nina ay paris et matengan abe sin kapitolo 30.

¹⁰Asi et en inaspon din babai ay sana ay sinisikap di ogali na ya ad-adoy al-altin di awak na ay kaman din kailaan di hostess. ¹¹Natoled ay magay baina yan kanayon ay adi mantee sin beey na. ¹²Kanayon ay manmandan sin kalsada ya katoptopogan di ipogaw ta man-anap si lalaki ay ietekana. ¹³Kakawe ya kaongo sin baro ay sana yan adi mabain ay mangwani, ¹⁴“Nan-idatonak ed wani ay agew ay manongpal sin insapatak yan ad-adoy nabay-an ay karni. ¹⁵Isonga inmaliak ay manganap en sik-a yan naey ka baw tet-ewa. ¹⁶Din ap-ap di katrik yan mapteng di kolor na ay napo ed Egipto, ¹⁷yan pinay-ak si bangbanglo ay makwani en mirra, aloe ya cinnamon. ¹⁸Emey tas di ta manragsak ta ay maninsinlabi. ¹⁹Tan addawi di inmeyan asawak. ²⁰Ad-adoy intakina ay pilak et adi somaa enggana ay emey di doway dominggo.”^d

²¹Siya di, sinolisog na din baro babaen sin makaawis ay kali na. ²²Inmonod ay dagos din baro ay sana ay kaman din baka ay maiey sin panpaltian ono din ogsa ay makna sin ballasa ²³ta matey babaen si pana. Kaman din titit ay alisto ay emey sin tagdey ay adi na ammo ay say kateyana. ²⁴Isonga anak ko, estem ay dengngen din ibagak. ²⁵Adi kan nemnemnemen din kaman nadi ay babai ya adi kan maiet-etekan en daida. ²⁶Din kaman nadi ay babai di makagapo si nadadaelan ya nateyan di ad-ado ay lallalaki. ²⁷Din beey na yan kaman danan ay manturong sin kad-an di natey.

Din Maikadwa Ay Pangayagan Di Sirib Sin Ipogaw

8 ¹Dengngem tan man-ay-ayag din sirib, din panakaawat yan ipigsa nan kali na. ²Pinmipika sin toktok di dontog, sin asag-en di nansisianan di danan. ³Pinmipika abe sin kad-an di eneb ay pandanan di amin ay senggep sin siyodad yan kanana ay manbogaw, ⁴“Ay-ayagak dakayo amin ay ipogaw isnan daga. ⁵Mabalin ay lomaing din magay ammo na ya manemneman din naong-ong. ⁶Dengngen yo tan nabanol ya kosto din ibagak. ⁷Tet-ewa amin din ibagak tan kaliliget ko ay man-etek. ⁸Din amin ay kalik et matalek, maga polos di iaw-awana ono ietekana. ⁹Mo waday panang-awat yo ya layden yo ay matapian di ammo yo, maila yo ay nalawag din kalik ya magay kaipaksawana. ¹⁰Ibilang yo koma din pamagbagak ay nabanbanol mo palata ya din panakaammo ay nabanbanol mo din kanginaan ay balitok. ¹¹Tan nabanbanol din sirib mo din nangingina ay al-altin di awak. Olay sino ay laylayden yo yan adi makaiso en sisya.

¹²“Sak-en si Sirib ya si Annad din kakostoan ay gayyem ko. Wada aben sak-en di panakaammo ya panakaawat. ¹³Mo patgen yo si Diyos et sigaan yo din lawa. Kaliliget ko din pangipangatoan si awak, lawa ay amag

^d 7:20 Din kanana sin Hebreo et: *enggana ay man-inat di bowan*.

ya etek. ¹⁴Manakabalinak yan mapon sak-en di siged ay pamagbaga ya nalinteg ay nemnem. ¹⁵⁻¹⁶Babaen en sak-en, manturay di aari ya odom ay oopisyal isnan daga ya amagen din tuturay di kostokosto ay linteg.

¹⁷“Laylaydek amin din manglaylayad en sak-en, yan din napasnek ay oman-anap, detngen das sak-en. ¹⁸Kabaelak ay idawat di mantoltoloy ay kinabaknang, dayaw ya kinalinteg. ¹⁹Din bindisyon ay mapon sak-en et nabanbanol mo din kasigedan ay balitok ya palata. ²⁰Say am-amagek din kosto ya nalinteg, ²¹tan pabaknangek din amin ay manglaylayad en saken et pon-ek din pan-idoldolinan das gameng da.

²²⁻²³“Sin damodamo, idi daan pay laeng parsuaen Diyos din amin, inpawada nas sak-en. Nangon-onaak ay naparsua mo nan lobong. ²⁴Nawawadaak idi maga pay laeng di baybay ya obbog, ²⁵sin daan kaparsuaan di dontog ya bilbilig, ²⁶din daga, papayew ya olay din tapok. ²⁷Idi insaad Diyos din daya sin kosto ay kad-ana sin ngaton di baybay, wadaak sisi. ²⁸Iso na abe idi inpeey na din liboo ed daya ya sin namarsuaana sin obbog ay kapoan di danom sin baybay. ²⁹Wadaak idi inbilina di gedeng di baybay ta say tongpalen din danom ya idi insaad na din lanad di daga.

³⁰Tinatakdok si Diyos ya binadangkak ay nanplano ya nanparsua. Naragsakan sisya en sak-en sin inag-agew yan naragsakanak abe ay naitatakdo en sisya.

³¹Peteg abe di ragsak ko begew sin daga ay pinarsua na ya sin ipogaw.

³²“Dengngen yo ay an-ak ko. Nagasat din manongpal sin pamagbagak. ³³Esten yo ay dengngen din itdok ta lomaing kayo. Adi kayo baybay-an. ³⁴Nagasat din omali si inag-agew sin beey ko ay mandenge sin pamagbagak. ³⁵Din manteng en sak-en et mawadaan si biyag ya malaydan si Diyos en sisya. ³⁶Din adi makadteng en sak-en et paligatena di awak na. Din manigaan en sak-en et laylaydena ay matey.”

Din Pangayag Di Kinasirib Ya Kinaong-ong

9 ¹Din kinasirib yan maiarig si ipogaw ay nangisaad si beey na ya tinood na din pito ay posti na. ²Nanparti si animal na ya nantimpla si arak. Insagana na abe din lamisaan. ³Binaa na din baa na ay babbabai ta emey da sin kakayangan ay lugar sin ili yan kanan da: ⁴“Dakayo ay magay ammo na ya dakayo ay naong-ong, ⁵omali kayo ta mangan kayo ya inomen yo din tinimplak ay arak. ⁶Dokogan yo din ogalin di magay nemnem na yan onodan yo din panagbiyag di masirib ta matago kayo.”

⁷Din mamagbaga si manlaslasoy ya sin mangam-amag si lawa et maoyaw ya mapabainan anggoy. ⁸Isonga adi kan bagbagaan di ipogaw ay makalasoy, tan iliget nas sik-a. Ngem mo say bagbagaam di masirib, laylayden daka. ⁹Bagbagaam di masirib et matapian din sirib na. Itdoam di nalinteg et matapian din laing na.

¹⁰Din egyat ya panangipateg di ipogaw en Diyos, say poon di sirib. Din pangammoan di ipogaw en Diyos ay nasantoan et say lomaingana. ¹¹Tan

begew sin sirib et omando di biyag mo, matapian si piga ay tawen. ¹²Mo masirib ka, sik-a di manlak-am si siged. Mo makaoyaw ka, sik-a anggoy di man-ikaro.

¹³Din kinaong-ong et maiarig si babai ay ngalawngaw, magay ammo na ya magay baina. ¹⁴Tomokdo sin pantew di beey na ono sin kangatoan ay partin di siyodad ¹⁵yan ayagana din malablabas ay adi makibibiyang sin am-amagen di odom. ¹⁶Kanana sin magay nemnem na, “Dakayo ay nengneng, omali kayos na, ¹⁷tan mam-is di danom ay naakew. Mam-is abe di makan ay ilimed ay kanen.” ¹⁸Ngem adi dan ammo ay matey di emey en sisya et din odom yan enggay wada da sin kad-an di natey.

Din Pamagbagan Solomon

10 ¹Da nay di pamagbagan Solomon: Paragsaken din masirib ay anak si ama na, ngem din naong-ong yan panladingitena si ina na.

²Magay maitolong di kinabaknang ay magon-od si lawa ay pamosposan, ngem din kinalinteg et omisalakan sin pese.

³Adi ipalobos Diyos ay mabtil din nalinteg, ngem adi na aben ipalobos ay gon-oden din mangam-amag si lawa din layden da.

⁴Mabiteg di ipogaw ay nasadot, ngem din nagaget et bomaknang.

⁵Nanemneman di nagaget ay man-ani sin pinag-aani, ngem din maseseyep et kababain.

⁶Mabindisyonan din nalinteg ay ipogaw, ngem kalkaloban di makedse babaen sin kali da din lawa ay am-amagen da.

⁷Adi maliw-an din nalinteg olay mo nabayag ay natey da, tan mabindisyonan di ipogaw ay mannemnem en daida, ngem din mangam-amag si lawa et maliw-an da.

⁸Din nanemneman et dengngena ya tongpalena di bilin, ngem din naong-ong ay ad-adoy kali na, dadaelena di mismo ay awak na.

⁹Magay pandanagam mo pag kosto di am-amagem, ngem din mangonod si nakillo ay danan et maammoan di kinasikap na.

¹⁰Din kinasikap yan pawadaena di problima, ngem din sangosango ay pamagbaga yan pawadaena di talna.^e

¹¹Din kalin di nalinteg et maiarig si obbog ay poon di biyag, ngem kalkaloban di makedse babaen sin kali da din lawa ay am-amagen da.

¹²Din liget yan say begew si adi pankikinaawatan, ngem din layad yan kalobana di olay sino ay pankolongan di ib-a.

¹³Madnge sin kalin di nanemneman ay ipogaw di kinasirib na, ngem soplit di maibagay sin magay nemnem na.

^e **10:10** Siya na di kanana sin Septuagint (LXX). Din kanana sin Hebreo (Masoretic Text) et: *ngem din naong-ong ay ad-adoy kali na, dadaelena di mismo ay awak na.*

¹⁴Din masirib et igto na sin nemnem na din ad-adalena, ngem din kalin di magay nemnem na et adi mabayag yan mangiturong si kadadaelana.

¹⁵Say pansalaknib di babaknang din kinabaknang da. Din nabiteg abe yan maligatan da gapo sin kinabiteg da.

¹⁶Biyag di gon-gonan di nalinteg, ngem din mangam-amag si lawa et basol di gon-oden da.

¹⁷Mo denggem di pamagbaga et matagotago ka, ngem mo sigaam et maiaw-awan ka sin danan ay manturong si biyag.

¹⁸Din makaetek et ilibak da di liget da, yan naong-ong di man-istorya si makadadael.

¹⁹Manbasol ka si ibagam mo ad-adoem di kalim. Din naannad ay ipogaw et ammo na ay mangitpe si kali na.

²⁰Din kalin di nalinteg yan maiarig si kanginaan ay palata, ngem din nemnem di mangam-amag si lawa yan magay silbi na.

²¹Ad-ado di matolongan begew sin pamagbagan di nalinteg, ngem matey din naong-ong gapo ta magay nemnem da.

²²Say bomaknangan di ipogaw din bindisyon Diyos, et magay itapi na ay ladingit.^f

²³Maragsakan di naong-ong sin pangamaganas lawa, ngem din nanemneman yan maragsakan si kinasirib.

²⁴Mapasamak sin mangam-amag si lawa din eg-egyatan da, ngem maidawat din layden di nalinteg.

²⁵Mo domteng di ligat ay kaman pewek si biyag et malitaw da din mangam-amag si lawa, ngem din am-in ay manongtongpal en Diyos et kaman fondasyon ay komakaman si eng-eggana.

²⁶Maiarig si soka ay komilem ya asok ay manpait si mata din nasadot sin pangilan di apo na.

²⁷Omando di biyag di mamateg en Diyos, ngem din mangitoltoloy ay mangamag si lawa et omaptik di biyag na.

²⁸Ragsak di pantongpalan din namnaman di nalinteg, ngem din namnaman di mangam-amag si lawa et magay pantongpalana.

²⁹Salakniban Diyos am-in ay nalinteg, ngem dosaena am-in ay mangam-amag si lawa.

³⁰Mantee da sin ili din nalinteg, ngem adi da bomayag sin ili din mangam-amag si lawa.

³¹Maipaammo di kinasirib sin kalin di nalinteg, ngem awni et maipaginek din makaetek.

³²Din nalinteg et ammo na ay mankalis maibagay, ngem din lawa di ogali na et ammo na anggoy ay mankali si etek ya magay silbi na.

^f 10:22 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *magay itapin di gaget na.*

11 ¹Kaliliget Diyos din manowitik si ib-a na si baken kosto ay kiloan ono salopan, ngem malaydan sin mangosal sin kosto.

²Awni et maibabain din mangipapangato si awak na. Din napakombaba et way sirib na.

³Din kinamatalek di nalinteg ay ipogaw et say mangipango en sisya, ngem din nasikap et madadael gapo sin kinasikap na.

⁴Magay maitolong di kinabaknang di ipogaw sin agew ay pangipailaan Diyos si bonget na. Din kinalinteg na anggoy di mangisalakan en sisya sin pese.

⁵Din kosto ay ogalin di nalinteg ay ipogaw di mangipasiged sin danan ay onodana, ngem din mangam-amag si lawa et madosa begew sin basol na.

⁶Din kinamatalek di nalinteg ay ipogaw di mangilisi en sisya si problima, ngem din nasikap et kaman naknas tagdey begew sin lawa ay ogali na met laeng.

⁷Din namnaman di mangam-amag si lawa ay bomaknang^g et magay silbi na, tan makilitaw sin kateyana.

⁸Din nalinteg yan mailisi sin ligat, ngem din lawa di nemnem na et ligat di lak-amena.

⁹Din magay Diyos na yan man-istorya das pangdadael sin katokmang da, ngem din nalinteg yan masalakniban da begew sin kinasirib da.

¹⁰Manragsak din kakailian di nalinteg mo somiged din biyag na. Manbogaw da abe si ragsak da mo matey din mangam-amag si lawa.

¹¹Maidayaw din siyodad gapo sin bindisyon di nalinteg, ngem madadael gapo sin kalin di mangam-amag si lawa.

¹²Magay nemnem na din manglaslasoy sin katokmang na. Din nanemneman et gomiginek.

¹³Din matalek et adi na dad-aten di lebbeng na ay adi madad-at, ngem din tayoktok et ibaga na di am-in.

¹⁴Maabak din ili ay magay mangituray, ngem masalakniban ay kosto din ad-adoy nalaing ay pangolo na.

¹⁵Awni man et maligatan di mangitakder si otang di ipogaw ay adi na am-ammo, isonga agpos et adi kan am-amagen di ta say magay pandanagam.

¹⁶Din masmaseg-ang ay babai et maidaydayaw. Din lalaki ay magay seg-ang na yan owat kinabaknang di mabalin ay gon-odena.

¹⁷Magon-gonaan di managseg-ang, ngem din magay seg-ang na yan paligatena din awak na ay mismo.

^g **11:7** Di odom abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Din namnaman di mangam-amag si lawa ay maibas sin kinapigsa da... ono Din namnaman di mangam-amag si lawa ay maibas sin kinabaknang da...*

¹⁸Din mangam-amag si lawa yan magay silbin di magon-od da, ngem din nalinteg yan kosto di gon-gona da.

¹⁹Mo ipapasnek mo ay mangamag si kosto, say mangiturong en sik-a si katagoam, ngem mo ipilit mo ay mangamag si lawa et say mangiturong si kateyam.

²⁰Kaliliget Diyos din lawlaw di nemnem na, ngem malaydan sin nalinteg di panagbiyag na.

²¹Sigurado ay madosa din mangam-amag si lawa, ngem din nalinteg et mailisi da.

²²Din napintas ay babai ay baken naannad yan maiarig si balitok ay singsing sin songsong di bisaang.

²³Kosto di pantongpalan di nalinteg, ngem din mangam-amag si lawa yan dosa di pantongpalan da.

²⁴Waday silalayad ay man-idawat, ngem bomakbaknang pay dedan. Waday naimot yan masepsep ay bomitbiteg.

²⁵Magon-gonaan di manageg-ang. Din mamadang si ib-a na et mabadangan abe.

²⁶Mo man-idolin kas begas ta asi kan ingingina di lako na, baosan daka, ngem mo ilakom si kosto ay banol na, idayaw daka.

²⁷Din mangam-amag si siked yan siked abe di pannemnem di iib-a na en sisya, ngem din mangan-anap si problima yan datngan met laeng di problimas sisya.

²⁸Olay sino ay mantalek si kinabaknang et kaman tobon di kaiw ay mag-as, ngem din nalinteg yan gomabay da ay kosto.

²⁹Din naong-ong ay mangidawat si problima sin pamilya et owat dagem di tawidena. Din pantongpalana et manbalin ay bag-en di masirib.

³⁰Din ogalin di nalinteg yan maiarig si kaiw ay mangidawat si biyag, ngem din amagen di tollisan yan pese di pantongpalana.^h

³¹Mo isnan daga yan magon-gonaan di nalinteg, sigurado abe ay madosa din mangam-amag si lawa.

12 ¹Din manglayad ay lomaing et laylaydena ay mabagbagaan, ngem din manigaan ay maitdoan yan magay nemnem na.

²Laylayden Diyos din nalinteg, ngem dosaena din manplano si lawa.

³Magay talna ay maidawat di basol, ngem din nalinteg yan maiarig si kaiw ay makneg di lamot na.

⁴Din nalaing ay babai ay siked di ogali na et maiarig si korona ay kaidayawan asawa na, ngem din babai ay mangibabain en asawa na yan maiarig si sakit di tong-a ay mangabos si bikas.

^h **11:30** Din kanana sin LXX ya Syriac et: *ngem din amagen...* Din kanana abe sin Hebreo (Masoretic Text) et: *masirib abe di "man-as biyag."* Din pangawat di odom sin layden nina ay kalien et: *mangisalikan si biyag ono mangawis si ipogaw.*

⁵Kosto din panggep di nalinteg, ngem sinisikap din panggep di makedse.

⁶Din kalin di managbasol yan maiarig si ipogaw ay manseed si peslena, ngem din ibagan di nalinteg yan say mangisalikan en daida.

⁷Mo maipababa din mangam-amag si lawa, enggay mamaga das eng-ggana, ngem din nalinteg yan komakaman din poli da.

⁸Maidayaw di ipogaw gapo sin sirib na, ngem din magay nemnem na yan malaslasoy.

⁹Maymayat di nababa di kasasaad na ay es-esa di katolong naⁱ mo din agin ngangato ngem magay kanena.

¹⁰Ayowanen din nalinteg din animal na, ngem din lawa ay ipogaw yan magay seg-ang na.

¹¹Mansobsobra si makan din nagaget ay mangobla si daga na, ngem din owat ad-adoy plano na yan magay nemnem na.

¹²Gamgamen din makedse di magon-od da si lawa ay pamosposan, ngem din nalinteg yan maiarig si manlames ay kaiw ay makneg di lamot na.

¹³Din managbasol ay ipogaw yan kaman makna si tagdey begew sin lawa ay ibagbaga na met laeng, ngem din nalinteg yan mailisi si problima.

¹⁴Ad-ado ya maymayat di gon-gonan di ipogaw gapo sin kali na ay kaman met laeng magon-gonaan insigon sin inamag na.

¹⁵Din naong-ong yan kanan da en pag kosto di am-amagen da, ngem din masirib yan dengngen da di pamagbaga.

¹⁶Din naong-ong et adi makaitpe si bonget na, ngem din masirib yan gomiginek mo insoltoen da.

¹⁷Din tet-ewa di itistigon di matalek ay ipogaw, ngem din baken matalek et pag etek di ibaga da.

¹⁸Din nasakit ay kali yan kaman kumpulan ay makasogat, ngem din kalin di masirib yan makaagas.

¹⁹Din tet-ewa yan komakaman si eng-enggana, ngem din etek yan baken mabayag et maammoan.

²⁰Sikap di wadas nemnem di manplanos lawa, ngem ragsak di wada sin mangipawadas olnos.

²¹Magay lawa ay mapasamak sin nalinteg, ngem din managbasol yan ad-adoy lawa ay pasamak sin biyag da.

²²Kaliliget Diyos din maetek, ngem laylaydena din matalek.

²³Din naannad yan adi na dad-aten din ammo na, ngem din naong-ong yan ingalawngaw na din magay silbi na.

²⁴Manbalin ay pangolo din nagaget, ngem manbalin ay bag-en din nasadot.

ⁱ 12:9 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ...*ay mangiobla si katagoana...*

²⁵Din danag yan nadagsen ay bakbaklayen, ngem din mayat ay kali yan omiparagsak.

²⁶Din nalinteg yan itdo na di kosto ay danan sin iib-a na, ngem din mangam-amag si lawa yan iaw-awanas daida.

²⁷Mandagaang di nasadot tan adi na idawis din inanopana, ngem din nagaget yan nabanol ay kinabaknang di gon-odena.

²⁸Waday biyag sin danan di nalinteg. Din danan ay sana et adi maiturong sin pese.^j

13 ¹Din nanemneman ay anak et dengngena di pamagbagan ama na, ngem din makalaso y pay et adi kabagbagaan.

²Magon-gonaan din siked ay ipogaw gapo sin kali da, ngem din makalipot yan laylayden da ay paligaten din iib-a da.

³Din mangannad si kali na et salaknibanan awak na, ngem din ad-adoy kali na et madadael.

⁴Polos ay adi magon-od di nasadot din laydena, ngem din nagaget et mabalin ay alaena amin ay laydena.

⁵Sigaan di nalinteg ay man-etek, ngem din ibagan di lawa ay ipogaw et ibabaina di ib-a na.

⁶Din nalinteg di ogali na et magay pandanagana, ngem din mangamag si lawa et maiturong si kadadaelana.

⁷Waday odom ay agin babaknang ngem kambaw nakoskosan. Wada abey agin bibiteg ngem ad-ado baw di sanikwa na.

⁸Din baknang et sakaena di biyag na babaen sin pilak na, ngem din nabiteg et magay kaman nidi ay problima na.

⁹Din silaw di nalinteg et adi kad-ep, ngem din silaw di managbasol et sinkaattikan yan mad-ep.

¹⁰Din mangipapangatos nemnem na et pawadaena di ibaw, ngem nalaing di mandenges pamagbaga.

¹¹Nalaka ay malitaw din kinabaknang ay bigla ay nagon-od, ngem din inligatan ay inlagboan et masensen ya omad-ado.

¹²Mo mabayag ay adi matongpal di namnama et masakitan di nemnem, ngem mo matongpal di layden, kaman kaiw ay mangidawat si biyag.

¹³Mo lasoyen di ipogaw din kali ya bilbilin Diyos, maiturong si kadadaelana, ngem mo tongpalena, waday gon-gona na.

¹⁴Din itdon di masirib et kaman obbog ay mangidawat si biyag. Ilisi na di ipogaw sin kaman tagdey ay pomse.

¹⁵Madayaw di masirib, ngem din baken matalek et manturong da si kadadaelan.

^j 12:28 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ..., *ngem din danan di lawa et maiturong sin pese.*

¹⁶Din naannad ay ipogaw et ibasar na din amagena sin laing na, ngem din naong-ong et ipaila na sin amagena din kinaong-ong na.

¹⁷Din laway nemnem na ay baa et pawadaena di problima,^k ngem din matalek et panragsakan di idawat na.

¹⁸Din manigaan si pamagbaga et bomiteg ya maibabain, ngem din mangawat si pamagbaga et madayaw.

¹⁹Peteg di ragsak mo matongpal din layden ay gon-oden, ngem din naong-ong et sigaana da ay balbaliwan din lawa ay ogali da.

²⁰Din makikadwa si masirib et lomaing abe, ngem din makikoyog si naong-ong et ligat di lak-amena.

²¹Manproblima di managbasol, ngem din gon-gonan di nalinteg et somiged di biyag na.

²²Din nalinteg yan waday ipatawid nan to sin aap-o na, ngem din kinabaknang di managbasol yan emey sin nalinteg.

²³Olay mo ad-adoy maapit sin dagan di nabiteg, ngem mabalin ay malitaw gapo sin kinasikap di odom ay ipogaw.

²⁴Din adi manoplit si anak na et adi na laylayden din anak na, tan din manglaylayad si anak na et estena ay mamilin.

²⁵Adi mankolang si makan din nalinteg, ngem din lawa di nemnem na et kanayon ay mandagaang.

14 ¹Din masirib ay babai et pawadaena di olnos sin pamilya na, ngem din magay nemnem na yan sisyay ay mismo di manadael sin pamilya na.

²Din nalinteg ay ipogaw yan patgena ya egyatanas Diyos, ngem din mangamag si lawa yan laslasoyena.

³Din naong-ong ay nangato di nemnem na yan madosa begew sin ad-ado ay kali na,^l ngem din kalin di masirib yan say salaknib na.

⁴Mo magay animal ay pantolong si obla, adi mapay-an di pangpanganan da, ngem mo waday napigsa ay baka, ad-adoy anien.

⁵Din matalek ay tistigo yan din tet-ewa di ibaga na, ngem din adi matalek et pag etek di itistigo na.

⁶Naligat ay somirib di makalaso, ngem nalaka ay lomaing din nanemneman.

⁷Addawiam di naong-ong, tan magay kosto ay itdo nan sik-a.

⁸Din masirib yan nemnemen day kosto ay amagen da, ngem din magay nemnem da yan ietekan day iib-a da.

⁹Din naong-ong yan adi dan pagan-ano din pangikaroan das basol da, ngem din nalinteg yan ipaila day mayat ay nemnem da.

^k 13:17 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ...*mawadaan si problima*. ^l 14:3 Di odom abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: 1) *Din ad-ado ay kalin di naong-ong yan say kailaan di nangato ay nemnem na*; ono 2) *Din kalin di naong-ong yan say mangidawat si kadosaana*.

¹⁰Sik-a anggoy di makaammo si ison di ladingit ono ragsak mo. Adi makilikna si kosto di odom ay ipogaw.

¹¹Madadael din beey di managbasol, ngem din beey di nalinteg yan bomayag.

¹²Waday danan ay kaman mayat sin pangilan di ipogaw, yan din pantongpalana baw yan pese.

¹³Olay mo masis-iyek di esay ipogaw et mabalin ay manladladingit pay dedan. Mabalin ay mantongpal di ragsak si ladingit.

¹⁴Madosa di makedse yan magon-gonaan di nalinteg gapo sin inam-amag da.

¹⁵Din magay ammo na yan nalaka ay patiena am-in ay dengngena, ngem din naannad yan nemnemenay ay kosto di panturongana.

¹⁶Naannad di masirib et addawiana di pangamaganas lawa, ngem din naong-ong yan talantado, adi na ammo ay man-annad.

¹⁷Din nalaka ay bomonget et oway di iyaat na ay kaman naong-ong. Din manplanos lawa yan kaliliget di ipogaw.

¹⁸Din magay ammo da yan manbalin da ay naong-ong, ngem din nanemneman yan kaman dan makoronaan si laing da.

¹⁹Manpakombaba dan to din managbasol sin sangon di nalinteg.

²⁰Olay din katokmang di nabiteg yan sigsigaan das daida, ngem din babaknang yan ad-adoy gayyem da.

²¹Bomasol di manglaslasoy sin nabiteg ay katokmang na, ngem nagasat din manegseg-ang en daida.

²²Dakdake ay kamali di manplano si lawa, ngem din mannemnem si siged et mawadaan si napodno ay gayyem.

²³Waday gon-oden di nagaget ay man-obla, ngem din tomotokdo ay komalikali et mankolang si kasapolana.

²⁴Kaman koronan di masirib din kinabaknang da, ngem din naong-ong yan say korona da din kinaong-ong da.

²⁵Din mantistigos tet-ewa et isalakanan biyag di ib-a na, ngem din mantistigos etek et lipotana.

²⁶Din pamatpatgan di ipogaw en Diyos et kaman makneg ay pankamangan da ay sinpamilya.

²⁷Kaman aben obbog ay mangidawat si biyag ya mangilisi en daida sin kaman tagdey ay pomse.

²⁸Maidayaw di ari ay ad-adoy iturayana. Din magay iturayana et maga abey kowinta na.

²⁹Din naanos ay ipogaw et peteg ay masirib, ngem din nalaka ay bomonget et palalo ay naong-ong.

³⁰Nasalon-at di awak mo mapnek di nemnem, ngem din apal yan kaman sakit di tong-a ay mangabos si bikas.

³¹Din mamaligat si nabiteg yan laslasoyena si Diyos ay namarsua en daida, ngem din maseg-ang en daida et dayawenas Diyos.

³²Maabak din managbasol begew sin basol na met laeng, ngem din pankamangan di nalinteg yan din kosto ay ogali na.

³³Din nanemneman ay ipogaw et maiarig si kosto ay panbeeyan di sirib, ngem adi polos madtengan di sirib sin nemnem di naong-ong.

³⁴Maidayaw di esa ay nasyon babaen si kinalinteg di ipogaw na, ngem maibabain babaen si basol da.

³⁵Laylayden di ari din nalaing ay mansilbi en sisya, ngem dosaena din adi na ammo di am-amagena.

15 ¹Din nainayad ay songbat et sebsebana di bonget, ngem din nasakit ay kali et sepsepena.

²Din kalin di masirib et paragsaken da di man-adal, ngem din kalin di naong-ong et magay kowinta na.

³Ilaen Diyos di amin ay lugar, et ilaena amin ay mangamag si siked ya lawa.

⁴Din nainayad ay kali et maiarig si kaiw ay mangidawat si biyag, ngem din sinisikap ay kali et palalo ay pansakitenay nemnem.

⁵Lasoyen di naong-ong din pamagbagan ama na, ngem din nanemneman et onodana di pamagbaga.

⁶Din nalinteg et bomaknang da, ngem din lagbo ay gon-oden di lawa di nemnem da et makadadael.

⁷Mangidawat si laing din kalin di masirib, ngem din nemnem di naong-ong et magay silbi na.

⁸Sigsigaan Diyos din daton di laway nemnem na, ngem maragsakan sin kararang di nalinteg.

⁹Kaliliget Diyos din am-amagen di laway nemnem na, ngem laylaydena din mangipapasnek ay mangonod si nalinteg ay panagbiyag.

¹⁰Madagsen di dosan di mangamag si baken kosto. Matey abe din manigaan si pamagbaga.

¹¹Mo si Diyos yan kabaelana ay ilaen di am-in sin kad-an di natey, sigurado ay ammo na di nemnem tako.

¹²Din makalaso yan sigaana ay mabagbagaan. Polos ay adi manpaitdo sin masirib.

¹³Maila sin ropan di ipogaw mo naragsak. Mo manladladingit, palalo abe ay madismaya.

¹⁴Din masirib yan laydena ay man-adal, ngem din magay nemnem na yan nemnemena di magay silbi na.

¹⁵Innagew ay naligat di biyag di kaseseg-ang, ngem din naragsak ay ipogaw et kanayon ay gan-ganasena di biyag na.

¹⁶Maymayat di kasasaad di nabiteg ay mangipatpateg en Diyos mo din palalo ay baknang ay ad-adoy pandandanagana.

¹⁷Maymayat di mansida si nateng ay waday layad mo din mansida si kam-isan ay karni ay waday liget sin nemnem.

¹⁸Din makabonget yan pawadaena di ibaw, ngem din naanos yan pawadaena di kapya.

¹⁹Ad-adoy ligat sin biyag di nasadot olay intoy em-emeyana, ngem din nalinteg yan magay problima ay domteng sin biyag na.

²⁰Paragsaken di nanemneman ay anak din akin anak en sisya. Din naong-ong anggoy di manglasoy sin napoana.

²¹Maragsakan din magay nemnem na sin magay silbi na ay inoong-ong, ngem din masirib yan say amagena din kosto.

²²Magay pantongpalan di plano mo magay kosto ay pamagbaga, ngem matongpal da mo ad-adoy mamagbaga.

²³Palalo ay omiparagsak din kosto ay kali sin kosto ay timpo.

²⁴Say pandanan di masirib din danan ay manturong si biyag ay baken din danan ay manturong si pese.

²⁵Dadaelen Diyos din beey di mangipapangato si nemnem da, ngem salaknibana din sanikwan di nalasang.

²⁶Kaliliget Diyos din nemnem di managbasol, ngem malaydan sin kalin di nalinis di nemnem na.

²⁷Din mangamgam si kinabaknang yan pawadaena di problima sin pamilya na, ngem matago di manigaan si pasoksok.

²⁸Din nalinteg et nemnemenas kosto di ibaga na, ngem din managbasol yan mankali si lawa ay adi na nemnemen.

²⁹Patgan Diyos din kararag di nalinteg, ngem adi na ikaskaso din kararag di managbasol.

³⁰Omiparagsak di manlamiing ay ipogaw yan omipasim-et di siked ay damag.

³¹Maibilang di ipogaw ay masirib mo denggena di kosto ay pamagbaga.

³²Din adi kaitdoan et palpaligatena di awak na, ngem din mannge si pamagbaga et lomaing.

³³Din panangipateg di ipogaw en Diyos yan say somiribana. Masapol ay manpakombaba di ipogaw asi maidayaw.

16 ¹Manplano di ipogaw, ngem si Diyos di mangiturong si ibaga na.

²Kaman kosto sin pannemnem di ipogaw din am-in ay am-amagen da, ngem si Diyos di akin ammo si panggep da.

³Mo italek mo din planom en Diyos et matongpal da.

⁴Waday planon Diyos sin am-in ay inamag na. Din inkeddeng na ay pantongpalan di ipogaw ay lawa di nemnem na et madosa da.

⁵Kaliliget Diyos am-in din mangipapangato si awak da. Sigurado ay dosaenas daida.

⁶Mapakawan di basol di ipogaw mo napodno di layad na ya komakaman ay matalek. Mo egyatan ya patgen di ipogaw si Diyos, addawiana di panbasolana.

7 Mo mapnek si Diyos si esa ay ipogaw, iturong na din nemnem di kaibaw din ipogaw ay sana ay makikapya en sisya.

8 Maymayat di nabiteg ay kosto di ogali na mo din baknang ay makasowitik.

9 Manplano di ipogaw, ngem si Diyos di mangiturong en sisya.

10 Adi mankamali di ari si ikeddeng na, tan si Diyos di mangipanemnem.

11 Say layden Diyos di kostokosto ay timbangan ya salopan.

12 Napigsa di turay di ari mo nalinteg da, isonga sigaan da din lawa.

13 Say layden ya patgen da din mangibaga si tet-ewa.

14 Mo bomonget din ari, mabalin ay ipapse daka, isonga mo masirib ka, anapem di iyat mo ta mabaew din bonget na.

15 Mo naragsak din ari ya malaydan en sik-a, seg-angan daka et mabalin ay say katagoam.

16 Addawi ay nabanbanol di sirib ya panang-awat mo balitok ya palata.

17 Addawian din nalinteg di lawa. Estena din ogali na et say salaknibanan biyag na.

18 Din pantongpalan di mangipapangatos nemnem na et din kadadaelana.

19 Maymayat di maitapis nabiteg ay napakombaba mo din makibingay si kinabaknang ay pinnos di ipogaw ay mangipapangatos nemnem na.

20 Mayat di pantongpalan di ipogaw ay mangonod si mait-itdo en sisya. Din mantalek en Diyos yan naragsak.

21 Mo kosto di iyat mo ay mangikeddeng et say kailaan di kinasirib mo. Mo mayat di iyat mo ay mankali, ad-ado di maitdoan.

22 Din kinasirib yan maiarig si obbog ay mangidawat si biyag, ngem din kinaong-ong di ipogaw di mangidawat si kadosaana.

23 Din masirib yan naannad ya makaawis di iyat na ay mankali.

24 Din mayat ay kali yan kaman anig ay mam-is ya mangipasalon-at.

25 Mo mamingsan, waday kaman mayat sin pangilan di ipogaw, ngem din pantongpalana et din kateyana.

26 Gapo sin layad di ipogaw ay mangan, gomaget ay man-obra.

27 Din ipogaw ay magay silbi na yan say nemnemnemen da di panproblimaan. Pati din kali da yan domadael ay kaman manbidbidang ay apoy.

28 Lawa di mantayoktok, tan din apat yan pawadaena di ibaw ya dadaelena di panaggagayyem.

29 Din makedse ay ipogaw yan solisogena din iib-a na, tan awisena ay man-amag si lawa.

30 Din ipogaw ay manginenengneng ono mangililid-is en sik-a yan waday lawa ay panggep na.

31 Din ando ay biyag et gon-gonan di nalinteg ay ipogaw, isonga kaman dan korona din oban da.

³²Maymayat di naanos ay ipogaw ay kabaelana ay mangitpe si bonget na mo din nalaing ay makigobat ay makabael ay mangabak si esa ay siyodad.

³³Manbobonot di ipogaw, ngem si Diyos di mangikeddeng si mapasamak.

17 ¹Maymayat pay laeng di mangan si kilabban yan waday talna ya olnos da ay bemeey mo din mangan si mankanam-is ngem man-iibaw da.

²Iturayan di masirib ay bag-en din anak di apo na ay kababain di ogali na ya maikat en sisya ay makitawid sin aag-i na.

³Malinisan di balitok ya palata babaen si apoy. Idawtan aben Diyos si padas di ipogaw ta say somiged di nemnem na.

⁴Say dengngen di makedse din kalin di gait da ay makedse, din maetek yan din gait da abe ay maetek.

⁵Din mangoy-oyaw sin nabiteg yan laslasoyen das Diyos ay namarsua en daida. Madosa din manis-iyek si manligligat.

⁶It-it-ek din nankakay din aap-o da yan din anan-ak et it-it-ek da abe din akin anak en daida.

⁷Din makaay-ayo ay kali et adi maibagay si naong-ong; ngem masepsep ay eweewe mo man-etek di marispito ay ipogaw.

⁸Din pasoksok yan nakaskasdaaw di maamag na para sin mangidawat. Olay intoy iyat na, mayat di pantongpalana.

⁹Din mamakawan yan adi taynan di gagayyem na, ngem din mangistorya si basol di gagayyem na et dokogan das sisya.

¹⁰Nalaka ay maawatan di nanemneman di mamingsan ay pamagbaga, ngem din naong-ong yan adi makaawat olay mamin gasot ay sopliten.

¹¹Din kanayon ay panggep din lawa ay ipogaw et kontraena din gobierno, ngem man-ibaa din ari si magay seg-ang na ay baa ay manpap en sisya.

¹²On-onina et ay abaten di maangat ay animal ay namaga di anak na mo din naong-ong ay ipogaw ay mangam-amag si niloloko.

¹³Kanayon di lawa ay pasamak sin ipogaw ay lawa di isobalit na sin siged ay maamag en sisya.

¹⁴Din panlogian di ibaw et kaman din panlogian di danom ay bomala sin lokaw di beyeng, isonga masapol ay mapasaldeng ay dagos ta baken komaro.

¹⁵Kaliliget Diyos din mangikeddeng ay magay basol din nakabasol ya siya abe sin mangeddeng ay madosa din magay basol na.

¹⁶Magay silbi na ay man-gastos ay man-adal di magay nemnem na, tan sigaana ay maitdoan.

¹⁷Di sin-gayyem et kanayon ay ipaila da di layad da. Di gapo ay waday siag-i et ta mantitinolong das ligat.

¹⁸Magay nemnem di mangikari ay takderana di otang di gait na.

¹⁹Din manglaylayad si ibaw ya mangipapangato si awak na et laylaydena di basol ya an-anapena di kadadaelana.

²⁰Magay pansigdan si gon-oden di ipogaw ay mannemnem ya mankalis lawa. Pag ligat di domteng en sisya.

²¹Din naong-ong ay anak yan magay ragsak si idawat na en ama mo adi et ladingit.

²²Mangipabikas di ragsak ay kaman agas, ngem din ladingit yan pakapsotena di awak.

²³Din lawa ay howis, awatena di pasoksok ay naililimed yan adi na itonton di kinalinteg.

²⁴Din nalaing ay mangilasin si kosto et imongsana di nemnem na sin amagen di masirib, ngem din naong-ong yan magay kosto ay kaimongsanan di nemnem na.

²⁵Ladingit ya sakit di nemnem di idawat di naong-ong ay anak en da ama na en ina na.

²⁶Baken kosto mo moltaen di magay basol na ya sopliten di opisyal begew sin kosto ay am-amagena.

²⁷Masirib di ipogaw ay makaitpe si bonget na ya naannad ay mankali.

²⁸Olay din magay nemnem na et kaman nalaing mo gomiginek.

18 ¹Din ipogaw ay adi na ammo ay makikadwa si gait na ay ipogaw et din awak na anggoy di nemnemnemen. Kontraena am-in ay kosto sin pannemnem di odom.

²Adi layden di naong-ong ay man-adal, laydena anggoy ay mangibaga sin wadas nemnem na.

³Din pangamagan si lawa et say kalaslasoyan ya kaibabainan.

⁴Din kalin di masirib et maiarig si malosong ay ginawang ay adi katdok.

⁵Lawa mo pangabaken din nakabasol ya adi maitonton din kalintegan di magay basol na.

⁶Din kalin di naong-ong yan say begew si pakiibawana ya kasoplitana.

⁷Din kali na yan maiarig si bito ay kaknaana ya kadadaelana.

⁸Din apat di tayoktok yan kaman makan ay mam-is ay okmonen.

⁹Din kalawlawan di nasadot yan magay kaitkenana sin makadadael si ib-a na.

¹⁰Si Diyos yan maiarig si makneg ay pantabonan ay pankamangan din nalinteg ay ipogaw.

¹¹Sin pannemnem di babaknang yan maiarig din sanikwa da si nakayang ay alad ay pansalanan da.

¹²Din mangipapangato si awak na yan say begew si kadadaelana. Masapol ay manpakombaba di esa ay ipogaw, asi maidayaw.

¹³Kababain mo waday somongbat ay adi na dengngen omona di salodsod, yan say kailaan di kinaong-ong na.

¹⁴Din pigsan di nemnem di ipogaw di makatolong en sisya sin sakit na, ngem mo magay pigsan di nemnem na, makaan abe di namnama na.

¹⁵Din masirib yan nakasagana ya laylaydena ay man-adal.

¹⁶Idawtam si sagot din nangato ay ipogaw mo laydem ay maam-ammos sisya.

¹⁷Din ibagan di damo ay mankali sin pangokoman yan kaman kosto mo daan mankali din kalabana.

¹⁸Mabalin ay makeddengnan di naligat ay kaso babaen si binonotan ay maikamang en Diyos.

¹⁹Naligligat ay itaoli din panakikadwan di napasakitan di nemnem na ay gayyem mo din iyat ay lomsot si alad di siyodad.

²⁰Apiten di ipogaw di am-in ay ibongan di kali na.

²¹Din kali et makabalin ay say katagoan ono kateyan, isonga din manglaylayad ay mankali et masapol ay awatena mo sinoy ibongan di kali na.

²²Din mangasawa, siged dis gon-odena, tan din asawan di ipogaw et kailaan di seg-ang Diyos en sisya.

²³Manpakpakaasi di nabiteg ay mankali, ngem din baknang yan bodtak di songbat na.

²⁴Waday odom ay gagayyem ay domadael, ngem waday odom ay nasursurok mo agi di kinapodno da.

19 ¹Maymayat di nabiteg ay nalinteg mo din naong-ong ay maetek.

²Magay silbin di kinapasnek di ipogaw mo magay ammo na. Din man-aagag et nalaka ay maiaw-awan.

³Madadael di ipogaw babaen si kinaong-ong na, ngem si Diyos di pabasolena.

⁴Babaen si kinabaknang yan omad-ado di gagayyem, ngem din nabiteg yan olay din at-atik ay gayyem na et dokogan das sisya.

⁵Adi makalisi sin dosa din makaetek ya mangitistigos baken tet-ewa.

⁶Ad-ado di manganap si somigedana sin pangilan di nangato di saad na, yan gayyem di am-in ay ipogaw din waday idawat na.

⁷Din nabiteg yan dokogan din aag-i na, masepsep din gagayyem na. Mo kasapolanay badang, magay tomolong en sisya.

⁸Tolongam din awak mo ta man-adal ka, yan banolem din inadal mo ta somiged di biyag mo.

⁹Sigurado ay madosan to din makaetek ya mangitistigos baken tet-ewa.

¹⁰Adi maibagay di mayat ay biyag sin naong-ong, ngem masepsep ay lawlaway kanemnemana mo iturayan di bag-en din ari.

¹¹Mo masirib ka, itpem di bonget mo. Kaidayawam mo palabsem di kamalin di gait mo.

¹²Mo bomonget di ari, kaman layon ay manngangaed, ngem mo malaydan et kaman din dono ay manibsibog si mola.

¹³Din naong-ong ay anak et ibabaina si ama na. Din makaibaw ay asawa ay babai et maiarig si danom ay tomedtetedted.

¹⁴Din beey ya kinabaknang yan mabalin ay itawid di ama ya ina, ngem din nanemneman ay asawa et sagot Diyos.

¹⁵Mandagaang to din nasadot ay ipogaw, tan adi mankotkoti mo adi et owat maseseyep.

¹⁶Din mantongpal si bilin et salaknibanan biyag na, ngem din ipogaw ay oway di iyaat na et matey.

¹⁷Din maseg-ang sin nabiteg yan kaman si Diyos di nangibolodana et gon-gonaan Diyos sisya.

¹⁸Soplitem din anak mo sin kakitkittoy da, tan wada pay laeng di namnama. Mo adi kan sopliten daida, kaman mon inturong daida si kateyan da.

¹⁹Kanayon ay manproblima din mabonget ay ipogaw. Mo badangam et masapol ay amagem kasin.

²⁰Dengngem ya patiem di pamagbaga ta lomaing ka sin odi na.

²¹Ad-adoy planon di ipogaw, ngem si Diyos di mangipatongpal sin inkeddeng na ay mapasamak.

²²Say nabanol et din kinapodnon di esa ay ipogaw. Maymayat di nabiteg mo din maetek.

²³Mo egyatam ya patgem si Diyos, matagotago ka, et wada abey talnan di nemnem mo ya magay lawa ay mapasamak.

²⁴Waday ipogaw ay palaloy sadot na. Owat nan kapayen din kanena, ngem adi na maidoo sin tepek na.

²⁵Manemneman di magay ammo na mo ilaena di makalasoy ay masoplit, ngem din masirib et maitdoan babaen si pamagbaga.

²⁶Palalo ay mangibabain di anak ay mangpasakit en ama na ya mangipakaan en ina na.

²⁷Anak ko, mo isaldeng mo ay man-adal, omaddawi ka sin inadal mo.

²⁸Din man-etek ay tistigo et laslasoyena di linteg. Kaman mam-is ay makan di pangibilangan di managbasol sin lawa.

²⁹Eggay nakeddenggan di makalasoy ya naong-ong ay manlak-am si soplit ya odom ay dosa.

20 ¹Din man-inom si arak et makalasoy ya makangalawngaw. Din mabeteng et magay nemnem na.

²Din mabonget ay ari yan maiarig si mabonget ay layon. Mo pabongetem et dilikado di biyag mo.

³Madayaw ay ogali di omaddawi si ibaw. Din naong-ong anggoy di laydena ay makiib-ibaw.

⁴Din nasadot ay adi man-obla sin pinag-aalado et magay apitena sin pinag-aani.

⁵Din nemnem di ipogaw yan naoneg ay kaman din malosong ay baybay, ngem mabalin ay ammoen di masirib.

⁶ Ad-adoy mangibaga ay matalek da, ngem ay way makaanap si tet-ewa ay matalek ay ipogaw?

⁷ Mo nalinteg di ipogaw ya kosto di am-amagen da, nagasat din aan-ak da.

⁸ Sin pangokoman di ari, timbangena am-in ay pamaneknek ta ilasina di lawa sin siked.

⁹ Ay wada aya di ipogaw ay makaibaga ay nalinis di konsensia na ya nalinisan sin basbasol na?

¹⁰ Kaliliget Diyos din man-osal si baken kosto ay timbangan ya salopan.

¹¹ Olay esay anak yan maammoan mo siked ya kosto di kaipogaw na babaen sin amagena.

¹² Si Diyos di nangamag si inga ay para denge ya mata ay para ila.

¹³ Mo kanayon ay maseseyep ka, bomiteg kan to, ngem mo bomangon ka ta man-obra ka, ad-adoy kanem.

¹⁴ Din manlako yan manreklamo sin presyon di lakoana, ngem mo komaan yan it-ek na din laing na ay mantawal.

¹⁵ Nabanbanol din kalin di masirib mo balitok ya nankangingina ay al-altin di awak.

¹⁶ Din mangitakder si otang di sangsangaili et masapol ay tenglen din nangiotang din sanikwa na ta mangipasigurado ay manbayad sisya.

¹⁷ Kaman mam-is di makan ay naa si sinasaor, ngem sin odi na yan kaman darat sin tepek.

¹⁸ Matongpal di plano mo waday kosto ay pamagbaga, isonga mo makigobat ka, kamangem omona di pamagbagan di masirib.

¹⁹ Olay palimed yan dad-aten di makatayoktok, isonga adi ka makipolapol en sisya.

²⁰ Mo waday mamaos en ama na ono en ina na, magan-gan-o di biyag na ay kaman silaw ay bigla ay mad-ep sin gawan di labi.

²¹ Din tawid ay sapaen di ipogaw ay alaen et adi bindisyonan Diyos sin odi na.

²² Adi ka man-ibaes sin mangamag si lawa en sik-a. Mantalek ka en Diyos et isalakan daka.

²³ Kaliliget Diyos din mansowitik babaen si baken kosto ay timbangan ya salopan.

²⁴ Adi ka ammo di mapasamak to, tan si Diyos di nangikeddeng sisi.

²⁵ Naligat di mangikari si esa ay banag en Diyos yan adi na nemnemen omona.

²⁶ Din masirib ay ari et ammo na ay mangilasin sin managbasol yan madagsen di ikeddeng na ay dosa da.

²⁷ Din nemnem ono konsensian di ipogaw yan kaman silaw ay osalen Diyos ay manokisok sin kaonegan ay nemnem na.

²⁸ Din manalagnib sin ari et din adi manbalaliw ay layad ya seg-ang na ya din kinapodno na. Komakaman abe di panturayana mo nalinteg sisya.

²⁹Say kaidayawan di babbaro din pigsa da, ngem din nankakay, din oban da.

³⁰Mabalin ay mabalbaliwan di lawa ay ogali babaen si mansakit ay dosa.

21 ¹Si Diyos di mangiturong sin nemnem di ari ay kaman din iyat na ay mangiturong sin laydena ay emeyan di ginawang.

²Sin pangilan di ipogaw, pag kosto din am-amagen da, ngem ammon Diyos din panggep da.

³Mas malaydan si Diyos sin pangamagan si kosto mo din pan-idatonan.

⁴Din lawa ay ipogaw et ipapangato dan awak da, ngem magay pantongpalan di biyag da mo adi et basol.

⁵Din man-aagag et mankolang to, ngem din nagaget ya mangnemnem ay kosto si amagena et mansobsobra.

⁶Din kinabaknang ay magon-od babaen si etek et maiarig si kisep ay nalaka ay maomas. Kaman aben tagdey ay pomse.

⁷Madosa din managbasol begew sin kedse da, tan sigaan da ay mangamag si kosto.

⁸Nakillo di ogalin di managbasol, ngem nalinteg din magay basol na.

⁹Maymayat pay laeng di mantee sin bel-ayan di beey^m mo din makibeey si makaibaw ya makamayotmot ay asawa.

¹⁰Laylayden di managbasol ay mangamag si lawa. Magay seg-ang na, olay sin gagayyem na.

¹¹Mabalin ay manemneman di magay ammo na mo ilaena di makalaso ay madosa, ngem din masirib et mabalin ay maitdoan babaen si pamagbaga.

¹²Nalinteg si Diyos. Ammo na din am-amagen di managbasol et dosaenan tos daida.

¹³Din adi mangikaskaso sin nabiteg ay manpakaasi et domteng abe di timpo ay manpakaasi yan magay bomadang en sisya.

¹⁴Mabalin ay makaan di palalo ay bonget babaen si pasoksok.

¹⁵Maragsakan din mangam-amag si kosto mo maipakat di kinalinteg, ngem din managbasol yan emegyat da.

¹⁶Din adi mangos-osal si kosto ay nemnem et pese di pantongpalana.

¹⁷Bomiteg di ipogaw ay mangan-anap si ragragsak. Adi bomaknang di manglaylayad ay manginom si nangina ay arak ya mangosal si nankangingina ay bangbanglo.

¹⁸Nam-osen din managbasol din ligat ay panggep da ay ipalak-am sin nalinteg.

¹⁹Maymayat di man-es-esa ay manbiyag sin lugar ay magay omili mo din makibeey si makaibaw ya makamayotmot ay asawa.

^m **21:9** Din kanana sin Hebreo et: *solin di atep*. Nasingpa di atep di beey da, isonga mabalin ay pan-isaadan si kitkittoy ay kowarto.

²⁰Kanayon ay wada di nankababanol ay bonag ya mayat ay makan sin beey di masirib, ngem din naong-ong yan abosena ay dagos din sanikwana.

²¹Din mangipakat si kabaelana ay mangonod si nalinteg ya managsegang ay panagbibiyag et baken kinalinteg anggoy di mawada en sisya, mo adi et matagotago abe ya maidayaw pay.

²²Kabaelan di masirib ay abaken di ad-ado ay sosoldadon di esa ay siyodad et dadaelena din alad ay pantaltalkan da.

²³Din naannad si kali na et mailisi si problima.

²⁴Din makalaso ya mangipapangato si awak na et kanan di ipogaw en nalastog.

²⁵Din nasadot ay manigaan ay man-obra et pespeslena di awak na met laeng.

²⁶Kanayon ay mankolang si kasapolana, ngem din nalinteg yan kanayon ay man-idawat.

²⁷Kaliliget Diyos din daton di managbasol, masepsep mo lawa di panggep na.

²⁸Maipasaldeng di maetek ay tistigo, ngem mapati din mandenge ay kosto, asi mankali.

²⁹It-it-ek di managbasol di kabaelana, ngem din nalinteg yan nemnemenana ay kosto di amagena.

³⁰Olay mo kas-anoy laing ya pigay planon di ipogaw, adi makaabak en Diyos.

³¹Olay mo isaganan di sosoldado din kabayo da ay para gobat, si Diyos pay dedan di makaoway sin pangabakan da.

22 ¹Din dayaw di esay ipogaw et nabanbanol mo palata ya balitok. ²Siya na di nan-iisoan di babaknang ya nabiteg: pinarsuan Diyos daida am-in.

³Din naannad yan maila na di domteng ay problima et lisiana, ngem din magay ammo na yan dalasodos, isonga lak-amena di ligat.

⁴Din gon-gonan di napakombaba ya mangipateg en Diyos et kinabaknang, dayaw ya ando ay biyag.

⁵Din mamananol sin biyag na et addawiana din danan di laway nemnem da, tan ad-ado isdi di tombek ya tagdey.

⁶Itdoam din an-ak mo sin kabibiyag ay onodan da koma, et mo madakdake da, ipapasnek da ay onodan.

⁷Iturayan di baknang din nabiteg yan manbalin abe ay bag-en di maniotang din man-otang.

⁸Olay sino ay mangimola si baken kosto et problima di apitena, et pag somaldeng di mamaligatanas odom begew sin bonget na.

⁹Bindisyonan Diyos din managsegang ay mangibingay si makan sin nabiteg.

¹⁰Mo pakaanen yo din makalaso, somaldeng di ibaw, adi pankikinaawatan, ya oyaw.

¹¹Gayyem di ari din nalinis di nemnem na ya omparagsak di kali na.

¹²Ilaen Diyos ta mapaneknekan din tet-ewa, ngem dadaelena din planon di maetek ya nasikap.

¹³Kanan din nasadot ay manpambal, “Emegyatak ay en man-obra tan waday layon ay omisida.”

¹⁴Din kalin di manakikamalala ay babai yan kaman malosong ay bito. Mo pabongetem si Diyos et mag-as ka isdi.

¹⁵Naisisigod di kinaong-ong di amin ay anak, ngem no soplitem, mabalin ay mabalaliwan.

¹⁶Mo paligatem di nabiteg ta waday iyat mo ay bomaknang, bomiteg ka pay dedan. Siya abe mo isagotam di baknang.

Tolonpo Ay Pamagbagan Di Masirib

¹⁷Nay di pamagbagan di masirib. Estem ay dengngen nan itdok en sik-a. ¹⁸Maragsakan kan to mo igtom dana sin nemnem mo ya kabaalam ay ibaga. ¹⁹Itdok dana en sik-a ed wani ay agew ta mantalek ka en Diyos. ²⁰Insolat ko nan tolonpo ay pamagbaga ay pakagon-odan si sirib. ²¹Say pangammoam si tet-ewa ya kosto ay isongbat mo sin nan-ibaa en sik-a.

²²Adi ka paligaten di nabiteg gapo anggoy ta magay kabaalan da, ya adi kan sowitiken sin pangokoman, ²³tan si Diyos di mangikalinteg en daida et peslena din mamaligat en daida.

²⁴Adi kan makigayyem sin mabonget ay ipogaw, ²⁵tan maalinan ka en daida et kaman kan nakna si tagdey.

²⁶Adi kan itakder di otang di odom ay ipogaw, ²⁷tan mo magay ibayad mo, alaen da din mismo ay kaseyseyepam.

²⁸Adi kan etanen din sigod ay beddeng ay in-amag di aap-o yo.

²⁹Mo nalaing ka ay man-obra, baken nababa ay ipogaw di pansilbiam mo adi et mansilbi ka sin ari.

23 ¹Mo ayagan daka ay makikan si nangato ay ipogaw, nemnemem mo sino di kasangsangom.ⁿ ²Mo naaklong ka, itpem. ³Adi kan aklongan din mankanam-is ay makan, tan mabalin ay say pansikap na en sik-a.

⁴Masirib ka koma ta adi kan palaloan di awak mo ay mangan-anap si panbaknangan. ⁵Tan adi ka ammo yan bigla ay tomayaw din pilak mo ay kaman din titit ay agila.

⁶Adi kan makikan si naimot ay ipogaw mo ayagan daka. Adi ka aklongan din mankanam-is ay makan ay inpasango na en sik-a, ⁷tan nemnememena anggoy din gastos na. Olay mo kanana en

ⁿ 23:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *estem ay ilan din naisango en sik-a.*

mangamangan ka ngem baken naimposoan. ⁸Iotam am-in ay kinan mo et masayang din mayat ay kalim.

⁹Adi ka sayangen di kalim si esa ay naong-ong, tan adi na ammo ay banolen din magon-od na ay sirib sin pamagbagam.

¹⁰Adi ka padendenen di sigod ay beddeng ya adi kan posen di dagan di olila, ¹¹tan manakabalin si Diyos ay mangitonton sin kalintegán da kontra en sik-a.

¹²Dengngem di pamagbaga ya ipakat moy kabaalam ay man-adal.

¹³Adi kan emegyat ay manoplit sin anak mo, tan adi matey mo say iyat mo di. ¹⁴Di katet-ewa na, mabalin ay say kaisalakanana.

¹⁵Anak ko, palalo di ragsak ko mo manemneman ka. ¹⁶Naragsakak to mo dengngem ay kalin di masirib di iyat mo ay mankali.

¹⁷Adi kan apalan din managbasol mo adi et kanayon ay patgem si Diyos. ¹⁸Mo say iyat mo di, waday mayat ay namnamam sin tapin di ageg yan sigurado ay matongpal.

¹⁹Anak ko, dengngem nan pamagbagak. Manemneman ka koma ta say onodam din kosto. ²⁰Adi ka maitaptapi sin makabeteng ya naaklong. ²¹Tan din kaman dadi ay ipogaw et kanayon ay masmaseyep da, isonga bomiteg da ya manbado das nabisngibisngit.

²²Dengngem din pamagbagan amam ay nakaotangam si biyag mo yan adi kan laslasoyen si inam mo enggay mabakes. ²³Ipakat mo din kabaalam ay mangadal si kosto ay todo ya sirib, pamagbaga ya panakaawat, yan adi kan linglinglingan. ²⁴Dadlon maragsakan din aman di nalinteg ya masirib begew en sisya. ²⁵Isonga paragsakem koma da amam en inam ay nangianak en sik-a.

²⁶Anak ko, estem ay dengngen din ibagak ya ilaem abe di kabibiyag ko ta say tadonem koma. ²⁷Din hostess ya din makikamkamalala yan maiarig das malosong ay bito. ²⁸Maiarig da si tollisan ay manseseed et ad-ado di lalaki ay iturong da si basol.

²⁹Sino di kanayon ay manproblima ya mansakit di nemnem na? Sino di kanayon ay makiibaw ya manriri? Sino di masogatan yan magay kosto ay gapo na? Sino di manbalangay mata na? ³⁰Daida di malabian manbegew si arak, tan laylayden da ay man-inom si nanlalaok ay arak. ³¹Adi kan pasolisog sin arak olay manbalanga ay kaman mayat di kailaana sin baso. Manlamoyot kayman ay inomen, ³²ngem sin odi na yan kaman dakan kinat si nagitaan ay eweg. ³³Ad-adoy ilaem ay ol-olay yan baken kosto din nemnem mo ya kalim. ³⁴Enggay naolaw ka ya nagolo di nemnem mo ay kaiarigam di maseyep si bapor sin gawan di baybay sin timpon di pewek. ³⁵Et kanam to si nemnem mo, “Wadan samet di dinmespeg ono pinmat-o, ngem adi met mansakit. Magay liknak. Apay nga adiak makabangon ta daan ay man-inomak?”

24 ¹Adi kan omapal ono makigayyem sin managbasol, ²tan kedse ya golo di nemnemnemen da ya kalkalien da.

³Babaen si sirib ya panakaawat, maisaad ya komneg di beey. ⁴Babaen si laing, mapno di kowarto na si nankababanol ay gameng.

⁵Din masirib ay ipogaw yan dakdadakey panakabalina mo din mabikas. Nabanbanol abe di laing mo din pigsaw di awak. ⁶Tan mangabak di ipogaw si gobat gapo sin siged ay pamagbaga ya ad-ado ay plano.

⁷Adi maawatan di naong-ong din planon di masirib ay ipogaw, isonga mo matopog di papangolo ta manngalat da, magay maibaga na.

⁸Am-in ay manplanos lawa et mandinamag ay makedse da. ⁹Din planoen di naong-ong yan basol. Kaliliget di ipogaw di makalaso.

¹⁰Nakapsot di nemnem di ipogaw ay manpaabak si ligat.

¹¹Isalakan mo din nakeddeng an ay matey. Adi ka baybay-an mo ikaan da ta en da peslen. ¹²Adi kan kanan en adi ka ammo, tan kabaelan Diyos ay ilaen din wadas nemnem mo. Ammo na di nemnemnemen ya am-amagen di am-in ay ipogaw et gon-gonaana am-in maibasar sin am-amagen da.

¹³Anak ko, mangan kas anig, tan waday panmayatana ya mam-is. ¹⁴Siya abe ay waday panmayatan di sirib sin nemnem mo. Mo magon-od mo, waday mayat ay namnamam sin tapin di agew yan sigurado ay matongpal.

¹⁵Adi kan tadonen di tollisan. Adi kan mansiim si akewem sin beey di nalinteg. ¹⁶Tan olay mo mamin pito ay maisokba din nalinteg, bomangon met laeng. Ngem mo din managbasol di maisokba, adi makabangon.

¹⁷Adi ka koman manragsak ay mangila sin kaisokbaan ya katokangan di kaibaw mo. ¹⁸Mo say iyat mo di, adi malaydan si Diyos et makaan din bonget na en daida.

¹⁹Baken koman magolo di nemnem mo begew sin mangam-amag si lawa ya adi kan apalan daida. ²⁰Tan magay mayat ay pantongpalan da et kaman dan lampa ay mad-ep.

²¹Anak ko, patgem ya egyatam si Diyos ya siya abe sin ari. Adi kan maitapi sin komontra en daida. ²²Tan magay makaammo sin bigla ay idawat da ay dosa.

Odom Ay Pamagbagan Di Masirib

²³Nay da di odom ay pamagbagan di masirib. Baken mayat mo waday pabpaboran sin pangokoman. ²⁴Din mangikeddeng ay magay basol di nakabasol et baosan ya kaliliget di kaipoipogaw isnan lobong. ²⁵Ngem din howis ay manosa si nakabasol et somiged di biyag da ya mabindisyonan da.

²⁶Din ipogaw ay kosto ya naimposan di songbat na et ipaila na di napodno ay panakigayyem.

²⁷Isaganam din payew mo ya manmola ka omona asi kan amagen di beey mo.

²⁸Adi kan pabasolen di ib-am mo magay kosto ay gapo na, adi ka aben palawlawaeen. ²⁹Adi ka aben kanan en ibaes mo din inamag na met laeng en sik-a.

³⁰Sin namingsan, nalabasak sin payew ya inobasan di nasadot ay ipogaw ay magay nemnem na. ³¹Enggay nabeas ya nagodogod abe din batog ay alad na. ³²Idi inilak di, waday inadal ko. ³³Mo kanam en maseyep kas at-atik ono man-illeng ka anggoy, ³⁴di pantongpalana et bigla ay bomiteg ka ay kaman din inakewan di tollisan.

Din Pamagbagan Solomon Ay Inolnong Da Hezekias

25 ¹Da naey di odom ay pamagbagan Solomon ay kinopyan di oopisyal Hezekias ay ari ed Juda.

²Maidayaw si Diyos gapo sin adi kaawatan ay adi na ipaammo, ngem din aari yan maidayaw da sin pangilawlawagan da si naligat ay maawatan. ³Magay makaammo sin nemnem di ari, tan nangato ay kaman din kinangaton di ed daya ya kaman din kaoneg di daga.

⁴Masapol ay malinisan di balitok ya palata ta maamag si nabanol ay banag. ⁵Masapol abe ay makaan din makedse sin kad-an di ari ta maila di kinalinteg sin iyat na ay manturay.

⁶Adi kan ipangaton awak mo sin sangoanan di ari. ⁷Maymayat ay din ari di mangipangaton sik-a mo din maibabain ka sin sangoanan di oopisyal.

⁸Mo waday inilam, adi ka man-aagag ay en mandarum tan into et mo maabak ka et mabainan ka.

⁹Pankalian yo ay ang-anggoy yo din adi yo nankinaawatan sin katokmang mo, ngem adi kan dad-aten di palimed di odom, ¹⁰into et mo maammoan ay makatayoktok ka et magay pap-eng di bain mo.

¹¹Din kosto ay kali sin kosto ay timpo et maiarig si palata ay naaltian si balitok.

¹²Din panngan si siked ay pamagbaga et maiarig si balitok ay kowintas ono aritos.

¹³Din matalek ay baa et maiarig si mantetek ay danom sin tiyagew ay mangipabikas sin apo na.

¹⁴Din man-ikari si sagot ngem magay idawat na et kaman din manliboo ya mandagem yan adi man-odan.

¹⁵Mo naanos ka ya nainayad di kalim, mabalin ay patlokem din turay ya abakem din kapigsan ay mangontra.

¹⁶Mo waday datngem si anig, ten-em di kanem. Adi ka palaloan tan into et mo mantaoli ay bomala sin tepek mo. ¹⁷Adi kan kanayonen ay emey sin beey di gayyem mo tan maoma en sik-a et sigsigaan daka.

¹⁸Kaman mon pinat-oan ya sinogatan si kampilan ono pana din gayyem mo mo man-istorya kas baken tet-ewa maipanggep en sisya.

¹⁹Mo adi matalek din gayyem mo sin timpon di ligat, kaman kan napilay ay mandan ono mansakit di bab-a na ay man-gaga.

²⁰Eweewe mo ikantaam di manladingit. Kaman kan kaanen din bado na sin timpon di teg-in ono pay-am sogat nas asin.

²¹Mo mandagaang di kaibaw mo, pakanem; mo nabigaw, painomem.

²²Tan mo say iyat mo di, palalo ay mabainan sisya,^o et gon-gonaan dakan Diyos.

²³Din mangipalawlaw si gait na et pawadaena di bonget. Di kaiarigana et din dagem ay mapo sin amyanan ay sigurado ay mangikoyog si odan.

²⁴Maymayat di mantee sin bel-ayan di beey mo din makibee si makaiyaw ya makamayotmot ay asawa.

²⁵Din siged ay damag ay mapo si addawi ay ili yan maiarig si mantetek ay danom sin ipogaw ay manbigaw.

²⁶Mo itolok di nalinteg din kanan di managbasol, kaman din nalinis ay obbog ono sakdoan ay nakosnongan si kadodogis.

²⁷Lawa mo palaloan di ipogaw ay mangan si anig ya lawa abe mo palalo di layad da ay madayaw.

²⁸Maiarig si siyodad ay magay alad na di ipogaw ay adi makaitpe si awak na.

26 ¹Adi maibagay ay man-odan sin tiyagew ya mangandap sin omatongana. Iso na abe ay adi maibagay ay maidayaw di naong-ong.

²Adi demket di baos ay magay gapo na, kaman mantaytayaw ay titit ay magay ompaana.

³Masapol ay mabokadoan ya masoplit di dangki ya kabayo, siya abe sin naong-ong. ⁴Mo songbatam di naong-ong, adi ka ikompas di kalim sin kinaong-ong na ta adi ka mais-o en sisya. ⁵Mo songbatam di naong-ong, ikompas mo din kalim sin kinaong-ong na ta way iyat na ay mangawat ay baken masirib sisya.

⁶Kaman mon binetbet di sikim ya kaman kan nan-inom si sabidong mo ibaam di naong-ong ay mangipaammo si esa ay damag. ⁷Din pamagbagan di naong-ong et kaman siki ay napilay ay nalalaylay. ⁸Din mangidayaw si naong-ong et kaman din mangitaked si bato sin paksiit. ⁹Din pamagbagan di naong-ong et kaman pagat ay iwaswasawas di nabeteng. ¹⁰Kaman ipogaw ay mamanpana si am-in ay malabas din manglagbo si naong-ong ya makabeteng.

¹¹Din naong-ong yan ipidwapidwa da din lawa ay am-amagen da, kaman dan aso ay nanaoli si ota da.

^o 25:22 Din kanana sin Hebreo et: *pay-am din toktok nas man-ganggangab ay oling*. Ilaen abe sin Roma 12:20.

¹²Nalaklaka ay matongpal di namnama ay somiged di ogalin di naong-ong mo din ogalin di ipogaw ay nalaing sisya sin pannemnem na ay mismo.

¹³Din nasadot yan ipambal na ay waday layon ay komat sin gawan di danan. ¹⁴Kanayon ay manposposipos din tangeb sin bisagra, iso na din sadot ay owat manbalibalin sin kaseyseyepana. ¹⁵Waday odom ay palaloy sadot na et masadot ay mamakan si awak na. ¹⁶Ipagarup di nasadot ay nalalain sisya mo piga ay ipogaw ay naannad ay mansongbat.

¹⁷Din makibiyang si ibaw di odom et kaman ipogaw ay mamden si ingan di malablabas ay aso. ¹⁸Kaman naboge ay mangipanpana si matadem ya manbidbidang ay pana ¹⁹din mangietek si gait na asi na kanan en solog na. ²⁰Mad-ep din apoy mo magay kaiw, maga abey man-iibaw mo magay mantaytayoktok. ²¹Kaman din iyat di oling ya kaiw ay mangipabidang si apoy din iyat di makaibaw ay mangipapigsa si pan-iibawan. ²²Din tayoktok yan kaman mam-is ay makan ay laylayden ay okmonen.

²³Din mangilingeb si lawa ay nemnem na babaen si mayat ay kali et kaman dinamili ay banga ay nam-es si mankoniniing ay kaman palata. ²⁴Agin sisiged ay mankali din kalaban ta ilingeb na din liget na. ²⁵Kaman mayat ay dengngen, ngem adi ka mantalek, tan adi kabilang di lawa ay panggep na. ²⁶Mabalin ay ilingeb na di panggep na, ngem sin odi na et ammoen met laeng di kaipoipogaw. ²⁷Din mankaot si bito et sisya met laeng di maikosnong, mo manpolag si bato, mantaoli ya tegmilena sisya. ²⁸Kaliliget di maetek din palawlawana. Makadadael din boladas ay kali na.

27 ¹Adi kan it-it-ek din amagem si bigat, tan adi ka ammo din mapasamak sin inagew. ²Adi kan it-ek din awak mo, sed-em ay odom di mangit-ek en sik-a.

³Madagsen di bato ya darat, ngem madagdagsen pay di problima ay pawadaen di naong-ong.

⁴Makedse ya kaeegyat di ipogaw ay mabonget, ngem nakarkaro pay di man-imon, tan maga di makalisi en sisya.

⁵Maymayat di doritso ay pamagbaga mo din layad ay adi maipaila ono maipaammo. ⁶Mabalin ay talkem din panggep di esa ay gayyem ay nasakit di pamagbaga na, ngem et-etek din ad-ado ay ongon di kaibaw.

⁷Kaman baken mam-is di anig mo nanabsog di ipogaw, ngem mo mandagaang, olay din manpait yan kanana en mam-is.

⁸Din ipogaw ay addawi sin beey na yan kaman titit ay inmaddawi sin obong na.

⁹Omiparagsak din lana ya bangbanglo, ngem masepsep din pamagbagan di napodno ay gayyem.^p

^p 27:9 Siya na di kanana sin Hebreo. Din kanana abe sin Griego (LXX) et: *ngem din ligat et dadaelena din talnan di nemnem.*

¹⁰Adi kan dokogan di sigod ay gagayyem di pamilyam. Adi kan say emeyan din aag-im sin addawi mo waday ligat mo tan ad-ado di maitolong din katokmang mo mo daida.

¹¹Anak ko, ipailam ay masirib ka ta maragsakanak ya waday isongbat ko si olay sino ay mangoyaw en sak-en.

¹²Din naannad yan maila na di domteng ay problima et lisiana, ngem din magay ammo na yan dalasodos, isonga lak-amena di ligat.

¹³Din mangitakder si otang di sangsangaili et masapol ay tenglen din nangiotang din sanikwa na ta mangipasigurado ay manbayad sisya.

¹⁴Mo sapaem ay bokaen di gayyem mo babaen si kablaaw mo et kaman mo met laeng binaosan.

¹⁵Din makaibaw ay asawa ay babai et maiarig si danom ay tomedteteted. ¹⁶Nalaklaka pay ay depapen di dagem ya egenan di lanan di olivo mo din iyat ay mangipasaldeng en sisya.

¹⁷Maitdoan di ipogaw si gait na ay ipogaw, kaman din iyat di landok ay mapalid si gait na ay landok.

¹⁸Din mangayowan si igos, mangan sin lames na. Siya abe ay madaydayaw din napasnek ay mansilbi sin apo na.

¹⁹Kaman din danom ay mailam din ropam ay sangosango, siya abe sin nemnem di ipogaw ay maila sin gait na ay ipogaw.

²⁰Adi polos mapnek din pese ya kad-an di natey, siya abe sin ipogaw.

²¹Mapaneknekan di balitok ya palata babaen si man-gangab ay apoy, din ipogaw abe yan maammoan di kaipogaw na babaen sin kadayawana.

²²Olay mo bayoem di naong-ong, adi makaan di kinaong-ong na.

²³Masapol ay ammom di kasasaad di kakarnerom ya bakam ya estem ay ayowanan daida, ²⁴tan adi komakaman di kinabaknang si eng-enggana. Olay din dayaw di ari et adi komakaman sin aap-o na sin tapin di agew.

²⁵Mo pinatpat mo din sakati sin dontog, gomabay kasin. Gapesem abe din garami sin pinag-aani ta say waday kanen di animal. Mo amagem amin dadi, ²⁶mawadaan kas bado babaen sin kakarnero ya makalako kas payew babaen sin kalding mo. ²⁷Wada abey gatas di kalding ay omanay ay kanen di pamilyam ya baam ay babbabai.

28 ¹Lomayaw din managbasol olay magay mangap-apayaw en sisya, ngem din nalinteg yan natoled ay kaman layon.

²Mo manlalaban din omili, ad-ado di pangolo, ngem waday talna ya olnos mo masirib di manturay.

³Din manturay ay mamaligat sin nabiteg et kaman napigsa ay odan ay manadael sin mola.

⁴Din manokog sin linteg Diyos et daydayawen da din managbasol, ngem din manongpal sin linteg na et kontraen das daida.

⁵Adi maawatan di managbasol di hustisya, ngem din mangipatpateg en Diyos yan maawatana ay kosto.

⁶Maymayat din nabiteg ay magay kaoy-oyawana mo din baknang ay nakillo di ogali na.

⁷Nanemneman din anak ay mantongpal si linteg, ngem din makikadwa sin magay silbi na ay ipogaw et ibabaina si ama na.

⁸Din bomaknang si nangato ay porsienton di pilak na et ipaelbat nan to din kinabaknang na sin managseg-ang si nabiteg.

⁹Mo waday adi mangikaskaso si linteg Diyos, olay din kararag na yan kaliliget aben Diyos.

¹⁰Kaman kan nankaot si bito ay kag-asam mo ipangom si panbasolan din nalinteg, ngem din nalinteg pay, somiged di biyag da.

¹¹Ipagarup din babaknang en masirib da, ngem din nabiteg ay nalaing ay mangilasin si ogalin di ipogaw et ammo na di katet-ewa na.

¹²Manragsak din omili mo say mangabak ay manturay din nalinteg, ngem mantabon da mo din makedse di mangabak.

¹³Baken mayat di biyag din mangisassaot si basol da, ngem seg-angan Diyos din mangipodno ya manokog si basol da.

¹⁴Nagasat din emeegyat ay manbasol, ngem lawa di pantongpalan din makenteg di nemnem da.

¹⁵Din lawa ay turay ay mamaligat si nabiteg et kaman manngangaed ay layon ya atap ay animal ay makwani en oso.

¹⁶Magay seg-ang di baken masirib ay manturay, ngem omando di biyag di manigaan ay mansowitik ta way iyat na ay bomaknang.

¹⁷Kanayon ay lomaylayaw din nakapese, adi kan toltolongan sisya.

¹⁸Magay pandanagan di ipogaw ay magay maipabasol en sisya, ngem am-in ay mangamag si lawa et bigla ay madadael da.

¹⁹Din nagaget ay man-obra yan ad-adoy kanena, ngem kanayon ay mabibiteg din manaysayang si timpo na.

²⁰Ad-adoy bindisyon di matalek ay ipogaw, ngem din laydena ay bomaknang ay dagos et sigurado ay madosa.

²¹Baken mayat din waday pabpaboran, ngem wada pay dedan di odom ay mapasoksokan si owat esay tinapay.

²²Din naimot yan laydena ay bomaknang ay dagos. Adi na ammo ay masepsep ay bomiteg.

²³Pan-iyamanan da sin odi na din mamagbaga mo din manpasablog.

²⁴Din manowitik en da ama na en ina na asi na kanan en baken basol et maibilang ay tollisan.

²⁵Din makagamgam ay ipogaw yan say mangiloglogi si ibaw, ngem din am-in ay mantalek en Diyos et somiged di biyag da.

²⁶Naong-ong din mantalek si awak na, ngem din masirib yan magay pandanagana.

²⁷Adi mankolang din man-idawat si nabiteg, ngem din adi mangikaskaso en daida et ad-adoy mamaos.

²⁸Mantabon di kaipoipogaw mo say manturay di laway nemnem na. Ngem mo makaan ay turay, omad-ado di nalinteg ay ipogaw.

29 ¹Din kanayon ay mabagbagaan ngem pakekentegena di nemnem na, awni et bigla ay domteng di kadadaelana ay maga di rimidyo.

²Naragsak din omili mo nalinteg di manturay, ngem manladingit da mo makedse di manturay.

³Din anak ay mangipateg si kinasirib yan paragsakena si ama na, ngem din man-gasgastos si hostess et owat nan abosen si niloloko din kinabaknang na.

⁴Mapapigsan di ari di esa ay nasyon babaen si nalinteg ay panangituray na, ngem din turay ay mansingil si nangato ay bowis et dadaelena di ili.

⁵Din mangpasablog si gayyem na et kaman nanpaod si tagdey ay kaknaana.

⁶Kaman tagdey ay mangna sin managbasol din basol na met laeng, ngem mankanta ya manragsak am-in ay nalinteg di panagbiyag na.

⁷Ammon di nalinteg ay ipogaw din kalintegang di nabiteg, ngem adi pagan-anon di managbasol.

⁸Din makalaso yan pawadaena di golo sin intiro ay siyodad, ngem kabaelan di masirib ay edpen di kaman omap-apoy ay bonget.

⁹Mo idarum di masirib di esa ay naong-ong, magay silbi na, tan owat manbogaw din naong-ong si bonget na ya manlasoy.

¹⁰Kaliliget di makapese din magay kaoy-oyawan da, ngem daida pay di salakniban di nalinteg.^q

¹¹Adi makaitpe di naong-ong si bonget na, ngem din masirib pay, ammo na ay gominek downan pabaewen di bonget na.

¹²Din manturay ay mamatpati si baken tet-ewa et mawadaan si lawlaway oopisyal.

¹³Din nan-isoan di nabiteg ya mamalpaligat en sisya et si Diyos di nangidawat si biyag da ay dowan.

¹⁴Din ari ay mangitonton si kalintegang di nabiteg, et magay mangpos sin turay na si eng-enggana.

¹⁵Somirib di anak ay masoplit ya mabagbagaan, ngem din mabaybay-an et ibabain dan to si ina da.

¹⁶Omad-ado di lawa ay maamag mo manturay di makedse, ngem ilaen to di nalinteg di kaabakan da.

¹⁷Mo bagbagaam din anak mo, paragsaken daka ya pantalnaena di nemnem mo.

¹⁸Mo baken si Diyos di mangiturong si nemnem di ipogaw, liw-an da din linteg. Mabindisyonan din mantongpal si linteg na.

^q 29:10 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *ya layden da ay peslen din nalinteg.*

¹⁹Naligat ay mabagbagaan di baa si kali anggoy, tan olay mo maawatan da, adi dan tongpalen.

²⁰Maymayat pay laeng ay pannamnaaman di ipogaw ay magay nemnem na mo din alisto ay mankali ay adi na nemnemen omona.

²¹Din bag-en ay palalo ay tangtangeyem manipod sin kakitkittoy na, panladingiten daka sin odi na.

²²Din nalaka ay bomonget et say mangilogi si ibaw ya ad-adoy bomasolana.

²³Maibabain sin odi na din mangipapangato si awak na, ngem maidayaw din napakombaba.

²⁴Din makikadwa sin mangakew et kamanan iliget din awak na met laeng, tan olay mo pansapataen da ay mantistigo, adi na ibaga din tet-ewa.^r

²⁵Kaman kan nakna si tagdey mo emegyat ka si ipogaw, ngem mo mantalek ka en Diyos, magay pandanagam.

²⁶Ad-ado di manganap si somigedana sin pangilan di turay, ngem si Diyos di makaikeddeng si kalintegan di am-in ay ipogaw.

²⁷Sigsigaan di nalinteg din managbasol, yan kaliliget aben di managbasol din nalinteg.

Din Kalin Agur

30 ¹Da nay di kalin Diyos ay inbagan Agur ay anak Jakeh.^s Kanana: Apo Diyos, palalo ay nabbayak, enggay magay pigsak.^t

²Kamanak animal, adiak maibilang ay ipogaw tan magay nemnem ko.

³Magay sirib ay inadal ko et magay ammok maipanggep en Diyos ay Nasantoan.

⁴Sino di nakaee ed langit ay nantaoli isnan daga? Ay waday makabael ay manpap sin dagem? Sinoy makabongon sin danom si lopot ya nangikeddeng si beddeng isnan daga? Mo waday ammom si makabael isna, ibagam di ngadana ya ngadan di anak na.

⁵Din kalin Diyos et napaneknekan ay kostokosto. Kaman salida ay manalaknib sin komamang en sisya. ⁶Adi ka taptapian din kalin Diyos tan yamyaman daka ya ipaila na ay maetek ka.

⁷Apo Diyos, waday doway ay banag ay kedawek en sik-a sakbay ay mateyak: ⁸Panbalinem kod sak-en ay matalek ta adiak polos man-etek ya adi kan palaloan ay pabaknangen ono pabitegen sak-en. Say idawat

^r 29:24 Din kanana sin Levitico 5:1, mo waday maayagan ay mantistigo yan igiginek na din katet-ewa na, mabaesan sisya. ^s 30:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Da nay di kalin Agur ay anak Jakeh ay taga-Massa.* ^t 30:1-2 Siya na di kanana sin Griego (LXX). Din kanana abe sin Hebreo et: ... *Agur ay anak Jakeh para en da Itiel en Ucal: Kanana: Kamanak animal...*

mo koma din kostokosto ay kasapolak, ⁹tan mo mansobsobraak, into et mo dokogak sik-a yan kanak, “Sino od si Yahweh?” Mo bomitegak abe, mangakewak et ibabain kos sik-a ay Diyos ko.

¹⁰Adi kan palawlawen di esa ay baa sin apo na tan baosan daka sin baa ay sana et man-ikaro ka.

¹¹Waday odom ay ipogaw ay pankalian das lawa da ama da en ina da. ¹²Din odom yan kanan da en magay basbasol da olay mo kinmadodogis da si basol da. ¹³Din odom yan palalo ay ipapangato da di awak da. ¹⁴Waday palalo di kinagambang da et posen da din sanikwan di nabiteg ya kakkaasi.

¹⁵Waday singin ay matek. Kanan da ay dowa, “Omya ka, omya ka.” ¹⁶Wada abey opat^u ay banag ay adi kapkapnek, adi dan polos kanan en kosto: din kad-an di natey, din basig ay babai, din nakgang ay lota ya manbidbidang ay apoy.

¹⁷Din manglasoy en ama na ya adi manongpal en ina na, awni et okiten di gayang sin tanap din mata na ya isidan di dadakke ay titit din lamlames na.

¹⁸Waday opat ay nakaskasdaaw ay adiak maawatan: ¹⁹din iyat di agila ay tomayaw ed kayang, din iyat di eweg ay manbodos sin kabatbatoan, din iyat di bapor ay manbalasat sin baybay ya din iyat di baro ya balasang ay manlinayad.

²⁰Siya nay kaiarigan di makikamalala ay babai: mangan asi na ponasan din tepek na yan kanana en magay basol na.

²¹Waday opat ay banag ay panpayegpegan di kaipoipogaw isnan lobong, tan adi dan maanosan: ²²din bag-en ay manbalin ay ari, din naong-ong ay mawadaan si ad-ado ay makan ya amin ay kasapolana, ²³din sinigsigaan da ay babai ay maasawaan ya din balasang ay bag-en ay maiskat sin babai ay among na.

²⁴Waday opat ay kinittooy ay animal isnan daga, ngem nankalalaing da: ²⁵Din koton, nakapsot da ngem ammo da ay man-idolin si makan sin tiyagew. ²⁶Din koneho, nakapsot da abe, ngem manbeey da sin deppas. ²⁷Din dodon, magay ari da, ngem naolnos da ay mankokoyog. ²⁸Din alalakkap, nalaka da ay depapen, ngem wada da sin palasyo.

²⁹Waday opat ay mo manmandan da yan maila ay napigsa da: ³⁰din layon ay kapigsaan sin am-in ay animal ya magay egyatana en daida, ³¹din taraki ay kawwitan, din kalakian ay kalding ya din ari ay mangipangolo sin sosoldado na.

³²Mo naong-ong ka et it-it-ek mo di awak mo ya manpanggep kas lawa, opopem san tepek mo ta iginek mo. ³³Tan mo ikolog ya pespesan di gatas, mawada di mantikilya. Mo despegem abe din eng di ib-am, bomala di dada. Siya abe ay mo sepsepem di bonget mo et pawadaem di ibaw.

^u 30:16 Ilaen din footnote sin 6:16. Iso na din bilbilang sin 30:18,21,29.

Pamagbaga En Ari Lemuel

31 ¹Siya na di kalin Diyos ay inbagan Ari Lemuel^v ay initdon ina na: ²Sino di ibagak en sik-a ay anak ko, sik-a ay songbat di kararag ko? ³Adi kan abosen di bikas ya pilak mo si babai, tan ad-adoy nadadael ay ari begew en daida. ⁴Baken lemebbeng ay man-inom di ari si arak ya odom ay bemeteng ⁵tan mo mabeteng da et liw-an da din linteg ay inkeddeng da ya adi dan itonton din kalintegan di nabiteg. ⁶Say maidawtan si bemeteng din dandani ay matey ya palaloy ladingit da ⁷ta liw-an da din ligat da ya kaseseg-ang ay kasasaad da. ⁸Masapol ay salaknibam din adi makaitakder si kalintegan da. ⁹Masapol ay magay panlaslasinem ya salaknibam din kalintegan di nabiteg ya kaseseg-ang.

Din Ogalin Di Sigid Ay Asawa

¹⁰Naligat ay man-ilas nalaing ay babai ay siged di ogali na. Din asawa ay kaman nidi et nabanbanol mo din kabanolan ay kowintas. ¹¹Mantalek din asawa na en sisya, yan kanayon di pansigdan ay idawat na. ¹²Din amagena sin amin ay agew di biyag na et siged di pantongpalana en asawa na, baken lawa.

¹³Man-anap si sinolid et nagaget sisya ay man-amag si bado. ¹⁴Maiarig sisya si bapor ay ad-adoy kalga na, tan man-isaa si makan ay napo sin addawi. ¹⁵Daan pomat-a yan bomangon sisya ay mangisagana sin kanen di pamilya na ya baa na.^w

¹⁶Estena ay man-ilas daga ta lakoana, asi na eskan si obas ay nilakoana si odom ay pansapolana. ¹⁷Nagaget ya mabikas ay man-obla. ¹⁸Ammo na di banol din am-amagena et man-obla engganans emletan di labi.

¹⁹Sisya ay mismo di mangabel si lopot ²⁰ya badangana din nabiteg ay makasapol. ²¹Waday kamayatan ya naposkol ay ibadon din pamilya na et magay pandanagana olay mo mangandap. ²²Sisya ay mismo di mangamag si galey ya ap-ap di katri et amin ay bado na yan mankanapteng ay kaman din osal di ari.

²³Si asawa na yan esa ay mandinamag ya mabigbigbig ay pangolo sin ili.

²⁴Man-am-amag sisya si bado ya bilko ay ilako na sin man-ilaklako.

²⁵Mabikas sisya ya mapteng di ogali na, yan adi madanagan maipanggep sin omal-ali ay timpo. ²⁶Masirib sisya sin iyat na ay mankali yan nainayad di iyat na ay mamagbaga. ²⁷Es-estena din pamilya na yan kanayon ay nagaget sisya.

^v 31:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Siya na di inbagan Lemuel ay ari ed Massa...* ^w 31:15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *mangisagana sin kanen di pamilya na ya mamilin sin baa na.*

²⁸Idaydayaw din an-ak na yan it-it-ek aben asawa na ay kanana,

²⁹“Ad-ado di siged ay babai, ngem sik-a di kasigedan.”

³⁰Din kinapintas yan mangietek ya wada abey timpo ay komopas, ngem din babai ay mangipateg en Diyos et lebbeng na ay maidayaw.

³¹Bigbigen ya idaydayaw sisya sin sangoanan di kaipoipogaw begew sin inam-amag na.